

ODSJEK: POLITICOLOGIJA

SMJER: POLITIČKI SISTEMI I DEMOKRATIJA

LOKALNA SAMOUPRAVA I KULTURA:

FINANSIJSKI ASPEKTI PODRŠKE LOKALNE ZAJEDNICE KULTURNIM
INSTITUCIJAMA NA PRIMJERU OPĆINE CENTAR SARAJEVO

-magistarski rad-

Kandidat:

Zeković Mirza

Broj indeksa: 686/II-PSD

Mentor:

prof. dr. Bakić Sarina

Sarajevo, mart 2023. godine

SADRŽAJ

1	UVOD	1
2	TEORIJSKO-METODOLOŠKI OKVIR	3
2.1	Problem istraživanja	3
2.2	Predmet istraživanja	3
2.3	Teorijska osnova istraživanja	4
2.4	Ciljevi istraživanja	5
2.4.1	Naučni ciljevi istraživanja	5
2.4.2	Društveni ciljevi istraživanja	5
2.5	Metode istraživanja	5
2.6	Vremenski plan istraživanja	5
2.7	Sistem hipoteza	6
2.7.1	Pomoćne hipoteze	6
3	LOKALNA SAMOUPRAVA	7
3.1	Historija samouprava i definisanje pojma	7
3.2	Općina Centar Sarajavo - pet elemenata samoupravnosti	10
4	EUROPSKA UNIJA I VIJEĆE EUROPE – ODNOS PREMA LOKALNIM SAMOUPRAVAMA	13
4.1	Osnivanje Europske unije	13
4.2	Europska unija i razvoj lokalnih samouprava	14
4.3	Vijeće Europe	16
4.3.1	Kongres regionalnih i lokalnih vlasti Vijeća Europe	16
4.4	Europska Povelja o lokalnoj samoupravi	18
5	LOKALNA SAMOUPRAVA U BOSNI I HERCEGOVINI	22
5.1	Lokalna samouprava u Federaciji Bosne i Hercegovine	24
5.2	Lokalna samouprava u RS-u	28

5.3	Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine	31
6	OPĆINA CENTAR - ORGANIZACIONA STRUKTURA I FINANSIRANJE KULTURE	34
6.1	Institucije kulture na području Općine Centar	40
6.2	Strategije Općine Centar	43
6.2.1	Strategija 2016-2022 i finansiranje kulture	43
6.2.2	Strategija 2021-2027 i finansiranje kulture	47
7	ZAKLJUČNA RAZMATRANJA	50
8	LITERATURA	52
9	BIOGRAFIJA	56

SKRAĆENICE

OV- Općinsko vijeće

FBiH- Federacija Bosne i Hercegovine

RS- Republika Srpska

DB BiH- Distrikt Brčko Bosne i Hercegovine

EU- Europska unija

SOG- Savez općina i gradova

HKD- Hrvatsko kulturno društvo

BZK- Bošnjačka zajednica kulture

KUD- Kulturno-umjetničko društvo

RKUD- Radničko kulturno-umjetničko društvo

1 UVOD

Predstavljanje ove tematike u konteksu razvoja i unapređenja lokalnih samouprava, te finansijskoj stabilizaciji ustanova kulture, i afirmaciji kulturnog sektora na području Općine Centar Sarajevo će predstavljati određene smjernice, pozitivnih ili negativnih politika po pitanju ove društvene oblasti. Uzmemli li u razmatranje da je primjer lokalne zajednice koji ćemo obrađivati u ovom radu, sami centar okupljanja svih društvenih manifestacija od politike, ekonomije, sporta, i za naš rad najznačajnije kulture, te kao takav može biti primjer drugim lokalnim zajednicama na području države Bosne i Hercegovine. Pojam kulture i samo razumijevanje širine i uticaja tog pojma je važna oblast u društvenim naukama, tako autorica Bakić (2021:21) navodi da "Kultura kao stvaranje i razvijanje vrijednosti ne može se realizovati bez pojedinaca. Također, nastojanje da se odnos između kulture i društva sagledava kao odnos dominacije i podređivanja dovodi u pitanje sve specifičnosti kulture u odnosu na društvo", tako da postoji potreba za uključivanjem tri faktora pojedinac, društvo i kultura u kontekst tematike našeg rada koji se odnosi i na lokalnu samoupravu. Definisanje pojma kulture kao nečega što ide u korak sa društvom, možemo pronaći u sljedećoj definiciji, da je kultura "...proces humanizacije koji karakteriše kolektivni napor da se zaštitи ljudski život, smiri borbu za egzistenciju...da se stabilizuje proizvodna organizacija društva, da se razviju intelektualne sposobnosti čovjeka, da se umanji i sublimira agresija, nasilje i beda"(Marcuse 1977:148 :prema Bakić 2021:28).

Teorijsko-metodološki dio ovog rada će biti odrđen na način zadovoljavanja svih akademskih normi i principa. Predstavljanje problema, predmeta istraživanja i teorijske osnove istraživanja će biti uvodni dio ovog poglavlja, te će tu biti predstavljen dobar osnov za razumijevanje ostatka ovog istraživanja. Kontekst samouprave građanima i nije toliko stran, ali procesi koji se odvijaju u svrhu održavnja kulturnih oblasti društva jeste nešto o čemu bi trebalo više informisati i uključivati građane. Predstavljanje naučnih i društvenih ciljeva istraživanja će objasniti konačnu svrhu ovoga rada, a to je razumijevanje korelacije između lokalnih zajednica i kulturnih ustanova. Prezentiranje metode i načina istraživanje će biti uključeno u dio rada koji se odnosi na terijsko-metodološki okvir, te vremenski plan istraživanja i sistem hipoteza.

Centralni dio rada će se odnositi na predstavljanje lokalne samouprave, definisane ključnih pojmoveva vezanih za polje kulture, podjela kulturnih ustanova, podrška lokalne zajednice takvim ustanovama, afirmacija mlađih za uzimanje učešća u ovoj oblasti društva, popis kulturnih ustanova na području Općine centar, način finansiranja i rada takvih ustanova i mnoge druge važne činjenice koje dio ovih struktura. Potreba za uključivanje obrazovanog kadra koje je svjesno važnosti kulture za društvo, Pusić (2002:27) navodi karakteristike moderne uprave, "Moderna uprava znači ujedno i kraj dilentatizma u upravljanju. Ona više nije kao nekada, posao obrazovanih amatera; po svojim metodama uprava je, u svjetskim razmjerima, posao specijaliziranih stručnjaka". Uzmemo li obzir da je autor Pusić ovo konstantovao još prije dvadeset godina, ne možemo a da se na zapitamo u kojem pravcu i na kojem nivou se nalaze javne uprave na cijelom području Bosne i Hercegovine. Prepoznavanje pozitivnih politika, usvajanje eventualnih strategija, predstavljanje smjernica i preporuka su samo neki od načina planiranja za razvoj i održivost kulturnih ustanova na svim nivoima Bosne i Hercegovine. Ako govorimo o općenitim nadležnostima i poslovima koje obavljaju organi uprave autor Dedić (2001:231) navodi kako organi uprave u okviru prava i dužnosti političko-teritorijalnih zajednica, vrše naročito sljedeće poslove:

1. provode utvrđenu politiku i izvršavaju zakone i druge propise,
2. obavljaju upravni nadzor nad provedbom zakona i drugih propisa,
3. donose propise za provedbu zakona i drugih propisa,
4. predlažu i daju propozicije iz oblasti zakonodavstva,
5. odgovaraju na pitanja organa zakonodavne vlasti,
6. obavljaju druge upravne i stručne poslove određene zakonom i drugim propisom.

Prethodno navedeni poslovi se mogu smatrati kao određeni fundament za donošenje statuta, politika i strategija iz oblasti javne uprave. Saradnja i podrška sa međunarodnim i regionalnim organizacijama je od velikog značaja, tako da odnos Europske unije i drugih međunarodnih organizacija će svakako biti dio ovoga rada, te će biti prezentovani načini podrške i saradnje, i uređenost i regulisanost rada kulturnih institucija u naprednijim i uređenijim društvima.

2 TEORIJSKO-METODOLOŠKI OKVIR

2.1 Problem istraživanja

Ova oblast uključuje odnose, aktivnosti i događaje koji doprinose različitosti, ispunjenosti duhovnog razvoja svakog čovjeka. Dostupnost i korištenje kulturnih, umjetničkih i sportskih sadržaja važno je pitanje za svaku zajednicu. Na području Općine, ovaj sektor karakteriše fragmentnost interesa i odnosa između politike i kulture s apsekta jedinca lokalne samouprave. Jedan od važnijih primjera jeste da su škole (osnovne i srednje, gimnazije) vrlo aktivne, te prave značajan napor kako bi uključili veliki broj djece u aktivnosti vezane za kulturu, umjetnost i sport. One su na neki način “izdvojene“ iz lokalne zajednice, s obzirom na isključivu nadležnost kantonalnog nivoa za planiranje i izvođenje obrazovanja, ali i drugih kulturnih aktivnosti. S druge strane, škole imaju mogućnost da dijelom utiču na nastavne planove i programe, te vrlo široku nezavisnost u kreiranju vannastavnih aktivnosti koje se odnose na kulturu. S tim u vezi uloga općina imaju izuzetno važnu ulogu i značaj. Uticaj na dobar ili loš rad lokalnih samouprava imaju različiti faktori, autori Musabegović i ostali (1999:99) kao glavne faktore koji ometaju rad navode: stranački uticaj, uticaj kantonalnih vlasti i uticaj federalnih vlasti, naravno da postoji još faktora ali ovi zauzimaju najviše procenata.

2.2 Predmet istraživanja

Predmet ovog istraživanja se odnosi dobrim dijelom, kao i što sam naslov teme kaže na *Lokalnu samoupravu i kulturu*. Važnost dobre komunikacije, koordinacije, saradnje i podrške između lokalnih samouprava i kulture, koju predstavljaju institucije i pojedinci, je neminovna. Finansijska stabilnost, u kontekstu samouprava i institucija, je jedan od aspekata kojim je najpogođeniji zapravo sektor kulture, te težnja ka stabilnosti ovih institucija je opravdana. Kao glavni cilj ovog istraživanja predstavlja analiziranje važnosti odnosa između kulture i jedinca lokalne samouprave, te upoznati se sa načinom provođenja kulture u jedinicima lokalne samouprave općenito, i na primjeru Općine Centar Sarajevo.

2.3 Teorijska osnova istraživanja

Pojam lokalne samouprave. Lokalna samouprava ima veoma važnu ulogu u mnogim oblastima svakodnevnog života ljudi. Na nivou Općine se usvaja i donosi budžet, a pored mnogobrojnih nadležnosti, oblasti koje su uobičajene za lokalne zajednice su: komunalna infrastruktura, snabdijevanje vodom, javna čistoća, održavanja urednosti groblja, razvoja i održavanja lokalnih puteva i mostova; ulične rasvjete, parkirališta, parkova, lokalnog i javnog prevoza, predškolsko obrazovanje, osnovno obrazovanje, te kultura i sport. Osim toga, kao vlastite nadležnosti jedinica lokalne samouprave propisuje ocjenjivanje kvaliteta pružanja usluga od strane javnih ustanova u oblastima zdravstva, socijalne zaštite, obrazovanja, kulture i sporta. Općine i gradovi, također, prema svojim mogućnostima, planovima i strategijama. S druge strane, podemo li od činjenice da društvo čini veća grupa ljudi koji su povezani istom kulturom i dijele zajedničke vrijednosti i norme, kulturu društva možemo posmatrati kao okvir unutar kojega se pojavljuju različite specifične vrijednosti i ponašanja različitih socijalnih entiteta. U tom kontekstu kulturu društva možemo definirati kao niz zajedničkih vrijednosti, uvjerenja, normi ponašanja i načina mišenja pripadnika neke grupe, odnosno kao opći obrazac mišljenja i ponašanja koje se temelji na vrijednostima i uvjerenjima koja razlikuju pojedince i grupe od drugih pojedinaca i grupa. Posmatrana kao okvir unutar kojega se pojavljuju različite specifične vrijednosti, uvjerenja, norme ponašanja i načini mišljenja različitih socijalnih entiteta kao pripadnika različitih grupa, kultura društva implicira distinkciju među specifičnim obilježjima pojedinaca i grupa u međusobnom doticaju. Uzme li se pritom u obzir činjenica da čovjek kao društveno biće neprestano teži individualnim i grupnim kontaktima s pojedincima koji su pripadnici drugih i drugačijih grupa, čovjeka je potrebno posmatrati kao aktivnog pojedinca u stalnoj interakciji s kulturom koji je podložan promjenama pod utjecajem susreta s drugom kulturom. U tom se smislu može govoriti o akulturacijskim procesima kao promjenama unutar neke kulture uslijed susreta i kontakata s drugim kulturama koji u konačnici rezultiraju promjenama vrijednosti, mentaliteta i stilova života, a koji se reflektiraju naročito u jedinicama lokalne samouprave. Najniži nivo vlasti u BiH koji sudjeluje u procesu kreiranja kulturne politike su općine. Ova oblast uključuje odnose, aktivnosti i događaje koji doprinose razvoju kulture i kulturnog života ljudi u lokalnoj

zajednici. Također, dostupnost i korištenje kulturnih i sportskih sadržaja važno je pitanje za svaku zajednicu i članove te zajednice.

2.4 Ciljevi istraživanja

2.4.1 Naučni ciljevi istraživanja

Osnovni cilj istraživanja je utvrditi koliko aktivnosti koje sprovode jedinice lokalne samouprave doprinose razvoju kulture građana uzimajući primjer aktivnosti Općine Centar - Sarajevo. Zatim, ispitati koje su to aktivnosti i modalitete djelovanja, te utvrditi na koji način poboljšati i povećati aktivnosti u polju kulture, kao i kvalitet kulture u jedinicama lokalne samouprave u općem smislu.

2.4.2 Društveni ciljevi istraživanja

Kultura i njena važnost u društvu su teme koje zaslužuju puno više rpostora u svakodnevnom životu građana lokalne zajednice. Lokalna zajednica iako nema direktnu nadležnost u oblasti kulture potrebno je da jača svoju ulogu i u ovom segmentu života građana i građanki.

2.5 Metode istraživanja

Deskriptivna metoda i metoda analize sadržaja relevantnih dokumenata vezanih za kulturu i kulturne djelatnosti jedinica lokalne samouprave.

Studija slučaja- Općina Centar Sarajevo

2.6 Vremenski plan istraživanja

Vremenski plan istraživanje se prevashodno odnosi na 2022. godinu, sa osrvtom na rad i aktinosti lokalne zajednice od 2018. godine.

2.7 *Sistem hipoteza*

Generalna hipoteza: Kulturne aktivnosti lokalne jedinice samouprave mogu doprinijeti njenom razvoju uopšte. Jedan od dobrih primjera jeste Općina Centar Sarajevo.

2.7.1 *Pomoćne hipoteze*

- Kulturne aktivnosti i programi jedinica lokalne samouprave mogu doprinijeti jačanju učešća građana u cjelokupnom životu zajednice.
- Kroz aktivnosti i programe kulturnog sadržaja u jedinicama lokalne samouprave kultura postaje dio svakodnevnog života građana i građanki.
- Kultura može poboljšati imidž svake jedinice lokalne samouprave.

3 LOKALNA SAMOUPRAVA

Kroz historiju, težnja ka organizovanim društvenim strukturama bila je uslovljavanja interesima oko kojih se ljudi okupljaju. Kultura prati sve društvene procese, te iz tog razloga postoji potreba za obradu i definisanje ova dva pojma, a sve s ciljem boljeg razumijevanjem samog rada i onoga što će biti predstavljeno u njemu.

3.1 Historija samouprava i definisanje pojma

Ulazeći u same početke nastanka lokalnih samouprava autori Pejanović i Sadiković (2010:13) nam navode da “Prvobitne ljudske zajednice predstavljale su plemenske asocijacije u kojima je osnovno vezivo zajednice bila pripadnost pojedinca određenoj društvenoj grupi. kriteriji te pripadnosti je bilo neko objektivno ili subjektivno svojstvo, koje je pojedinca obilježavalo kao pripadnika te grupe“. Težnja pojedinca ka kolektivizmu, u smislu neke vrste samouprave kojoj je pripadao, može se pronaći u ostvarivanju vlastitih interesa kao što su sigurnost, podjela rada, prehrana i drugi.

Prepoznavanje prve lokalne zajednice od strane Loevija (prema Pejanović, Sadiković 2010:13) je još u antičkoj Grčkoj, te se navodi:

“Prepostavlja se da su prve poznate lokalne zajednice nastale u antičkoj Grčkoj kada su tradicionalne plemenske, patrijhalne i rodovske organizacije transformisane u teritorijalne jedinice, proglašavajući svakog pojedinca pripadnikom određene teritorijalne zajednice.“

Transformacija samouprava od perioda njhivog nastanka pa do danas je očigledna, ali su akteri ostali isti. Možemo prepoznati sljedeće aktere to su ljudi, odnosno građani, institucije samouprave, te sama svrha udruživanja i uključivanja, a to je obavljanje društveno korisnih poslova i regulisanje oblasti društvenog djelovanja. Pokretač svih ovih procesa kroz historiju je sam čovjek, i njegova težnja ka kreiranju nečega s ciljem ugodnijeg života, uređenije životne sredine, institucija koje bi riješavale svakodnevne životne probleme i afirmisale pozitivne vrijednosti društva.

Autor Đorđević (1953, prema Mujakić 2016:19) prve lokalne samouprave pronalazi u Evropi, „stvarno porijeklo lokalne samouprave nalazi se u pojedinim feudalnim državama Evrope još u XII i XIII stoljeću. Ona je historijski nastala u zemljama kao što su Velika Britanija, Njemačka i Švedska“. Razlika u percipiriranju gdje su nastale prve lokalne samouprave se možda nalazi u faktorima i obilježjima koji su autori korisitili da bi prepoznali ove pojave.

Đorđević (1953, prema Mujakić 2016:19-20) također navodi da „Prvi konkretni oblici lokalne samouprave nastali su u Evropi u XV i XVI stoljeću sa razvojem srednjovjekovnih gradova-komuna koji su taj status, odnosno status slobodnih gradova, dobivali od kralja ili feudalca putem raznih povelja ili drugih dokumenata. U savremenom značenju, lokalna samouprava nastala je u vremenu stvaranja moderne države, na prelasku iz feudalizma u kapitalizam. Savremena lokalna samouprava, kakvu trenutno poznajemo, može se vezati tek za kraj XIX i početak XX stoljeća, prije svega u Evropi, kada postaje dio jedinstvenog sistema državne vlasti i, zavisno od toga, ima određene karakteristike i oblike“. Prepoznavanje karakteristika samouprave se razlikuje od autora do autora, prepoznavanje lokalne samouprave ka takve neki prepoznaaju tek u periodu njene veze sa državom, dok drugi to razumiju kao nivo određene uređenosti samouprave.

Karakteristika samouprave kroz historiju je i tertiorija ili prostor, te tako “Fizički prostor lokalne zajednice je onaj prostor na kome se formiralo određeno naselje: selo ili grad. U razvoju ljudske civilizacije, još od grčkog polisa, lokalne zajednice su se bitno mijenjale. Te promjene su bile uslovljene razvojem ljudskih društava, demografskim promjenama, novim društveno-ekonomskim odnosima te promjenom načina i uslova života“ (Pejanović, Sadiković 2010:13). Navedene karakteristike pored fizičkog prostora se odnose na sam razvoj društva i različitu dinamiku svih procesa kroz koje prolazi ljudska civilizacija.

Autori Pejanovi i Sadiković (2010:13-149 nam skreću pažnju i na proces urbanizacije na razvoj lokalnih samouprava, “Poseban utjecaj na istorijski razvoj lokalnih zajednica imao je proces urbanizacije i razvoja gradova, posebno u vremenu industrijske revolucije u 19. stoljeću“. Lokalna samouprava prolazeći kroz sve etape i historijske i društvene, nastavlja svoj kontinuitet postojanja i kroz dugi vremenski period, ali i različite političke sisteme i okolnosti.

Definisanje samog pojma lokalne samouprave nije moguće bez uvida u historijski kontekst ovog pojma i određenih karakteristika koji se vežu za isti. Definiciju koju pronašli u knjizi *Lokalna i regionalna samouprava u Bosni i Hercegovini*, nam navodi da “lokalna zajednica se definiše kao određena teritorijalna cjelina u kojoj građani, posredstvom vlastitih i zajedničkih resursa, zadovoljavaju najveći dio svojih životnih potreba. Lokalna zajednica je oblik udruživanja ljudi koji-okupljajući se oko zajedničkih problema, interesa, potreba i vrijednosti – stupaju u različite socijalne interakcije, razvijajući svijest o pripadnosti toj zajednici”(ibid).

O počecima borbe za samoupravu se navodi sljedeće “Lokalna samouprava kao oblik upravljanja zajedničkim poslovima u lokalnim zajednicama sa jasno prepoznatljivim elementima samoupravnosti , prvobitno se javlja u srednjevjekovnim evropskim gradovima, koji su se vijekovima borili za vlastitu autonomiju i politička prava. Nosioci te borbe bili su zanatlije, trgovci i bankari koji su tražili šira prava i samostalnost u odnosu na feudalne vlasti“(Mamford, 2005. prema Pejanović, Sadiković 2010:18). Iz prethodno navedenog da težnja ka ostvarivanju vlastitih interesa i stvaranje boljeg ambijenta za proizvodnju i trgovinu dovelo do stvaranja lokalnih samouprava.

Autori Pejanović i Sadiković (2010:19) nam navode i pet elemenata samoupravnosti, a to su:

- a. Teritorijalni element samoupravnosti (da su teritorijalno određene lokalne zajednice osnovane kao subjekti lokalne samouprave- npr. kao opštine, pokrajine itd.)
- b. Funkcionalni element samoupravnosti (da je ovim zajednicama priznato radno područje zadataka koji izražavaju interes njihovih stanovnika),
- c. Organizacioni element samoupravnosti (da ove zadatke obavljaju članovi zajednice vlastitom odgovornošću, i to neposredno ili putem izabranih organa),
- d. Materijalno-finansijski element samoupravnosti (da zajednica ima materijalna i finansijska sredstva za obavljanje svojih zadataka), i
- e. Pravni element samoupravnosti (da zajednica ima karakter pravnog subjekta).

Prethodno navedeni elementi a koji se odnose na samoupravnost nekog područja definisani su u ustavu, zakonu i statutu lokalnih samouprava. Svi ovi elementi su promjenjive prirode, tako naprimjer teritorijalni element samoupravnosti različitim podjelama i referendumima može biti smanjen ili uvećan.

Funkcionalni element samoupravnosti održava određenu konstantu što se tiče polja primjene, ali je i on podložan transformacijama i dogradnjama s ciljem kvalitetnijeg i efikasnijeg rada po pitanju interesa stanovnika.

Organizacioni element samoupravnosti možemo posmatrati kroz dva aspekta, jedan može biti fiksni u smislu organizacione strukture i službi, dok bi se drugi odnosio na ljudski faktor i raspoređivanje uposlenika po sektorima i službama.

Materijalno-finansijski element samoupravnosti i pravni element samoupravnosti su elemtri koji su regulisani ustavom, zakonima i statutom određene lokalne zajednice, te promjene u tom smislu zahtijevaju promjene samog ustava, zakona i statuta.

Samoupravnost kao takvu možemo navesti i kroz norme, principe i/ili karakteristike koje treba da zadovolji ili posjeduje ali u suštini pet navedenih elemenata zadovoljava potrebe za bolje razumijevanje šta je zapravo lokalna samouprava i šta treba da zadovolji. U daljem tekstu ćemo lokalnu smoupravu koju obrađujemo u ovom radu provesti kroz prethodno navedenih pet elemenata samoupravnosti radi prikupljanja više podataka i bolje informisanosti o problemu o kojem pišemo.

3.2 Općina Centar Sarajevo - pet elemenata samoupravnosti

Teritorijalni element se ogleda kroz organizacionu strukturu općine kao i što sam naziv kaže, površina ove lokalne samouprave je 33 km², te graničini sa drugim lokalnim zajednicama Općinama Stari Grad, Novo Sarajevo i Ilijaš te i sa entitetom RS.

Element funkcionalnosti samouprave se navodi u Statutu Općine Centar Sarajevo, u članu 7. se navodi sljedeće:

- osigurava uslove i preduzima sve potrebne mjere za dosljedno poštivanje i zaštitu ljudskih prava i sloboda;

- osigurava lokalne potrebe stanovništva u oblasti brige o djeci, obrazovanju i odgoju, radu i zapošljavanju, socijalnoj zaštiti, kulturi, fizičkoj kulturi, sportu i zaštiti i unapređenju životne okoline;
- osigurava uslove za razvoj privrede od značaja za Općinu;
- vodi urbanističko-stambenu politiku od značaja za Općinu i njen razvoj;
- upravlja općinskom imovinom; - osigurava obavljanje komunalnih i drugih uslužnih djelatnosti;
- osigurava i razvija lokalnu infrastrukturu; - osigurava uslove rada lokalnih radio i TV stanica;
- vodi brigu o turističkim resursima Općine;
- uređuje i stvara uslove za racionalno korištenje i upravljanje građevinskim zemljištem i poslovnim prostorima;
- osigurava uslove za ostvarivanje mjesne samouprave;
- osniva javne ustanove i druga pravna lica od interesa za Općinu;
- osigurava javni red i mir;
- obavlja upravne poslove iz samoupravnog djelokruga Općine, kao i prenesene upravne poslove; i
- obavlja i druge poslove koji su od značaja za Općinu koji su utvrđeni ustavom i zakonom.

Organizacioni element samoupravnosti za područje Općine Centar Sarajevo se navodi sljedeće, “Organizaciju vlasti Općine Centar čini Općinsko vijeće u čiji sastav se biraju vijećnici na redovnim općinskim izborima koji se organizuju svake četiri godine. Neposrednim odlučivanjem birača, bira se općinski načelnik koji rukovodi jedinstvenim organom uprave (218 stalno zaposlenih) sa timom koji čine: sekretar organa državne službe i 12 pomoćnika načelnika.“(Općina Centar Sarajevo, n. d., izvor: <https://www.centar.ba/stranica/o-opcini-centar>).

Pitanje Materijalno-finansijskog elementa samoupravnosti je regulisano u statutu Općine Centar Sarajevo, te se u poglavljju VII- Finansiranje i imovina Općine Centar, član 65. navodi sljedeće:

“Finansiranje Općine vrši se iz poreza, taksi, prihoda od pokretnih i nepokretnih stvari, koncesija, dotacija, naknada, zaduživanja kod banaka i drugih finansijskih organizacija, donacija i drugih prihoda utvrđenih zakonom i drugim propisima.

Općina može radi zadovoljavanja potreba građana prikupljati sredstva na osnovu neposrednog izjašnjavanja građana u skladu sa zakonom, odnosno ovim statutom.

Odluku o pokretanju postupka prikupljanja sredstava na način utvrđen predhodnim stavom, donosi Općinsko vijeće na prijedlog:

- jedne trećine vijećnika Općinskog vijeća;
- općinskog načelnika;
- jedne petine mjesnih zajednica Općine, o čemu odluku donose savjeti mjesnih zajednica.“

Pravni element samoupravnosti je naveden u članu 4. statuta Općine Centar Sarajevo, te se navodi da Općina Centar pravno lice, sa pravima i obavezama utvrđenim ustavom, zakonom i ovim statutom.

4 EUROPSKA UNIJA I VIJEĆE EUROPE – ODNOS PREMA LOKALNIM SAMOUPRAVAMA

U ovom dijelu rada ćemo navest osnovne podatke o osnivanju Europske unije i kratak historijski osvrt na to razdoblje, te ćemo obraditi politke i strategije EU za razvoj lokalnih samouprava, te fondove EU za razvoj lokalnih samouprava i kulture. Drugi dio ovoga poglavlja će se odnositi na Vijeće Europe, te na jedan veoma važan dokument koji nosi naziv Europska povelja o lokalnoj samoupravi, u tom dokumentu su navedene sve pozitivne politike koje trebaju slijediti lokalne samuprave.

4.1 Osnivanje Europske unije

Šire gledano period XX stoljeća na tlu Europe je obilježen sa mnogo ratova i raspada velikih carstava. Prvi i Drugi svjetski rat donijeli su Europi razdjedinjenost, razrušenost, krhke ekonomije i različite nestabilnosti, s toga period nakon Drugog svjetskog rata i težnja država ka prevazilaženju negativnih posljedica i stabilizacije ekonomije, industrije i privrede dovele su do ideje o stvaranju zajednice. Autorica Lojić (2018:213) nam predstavlja sljedeće: “Ideja o nastanku jedne zajednice koja bi obuhvatila Europu seže daleko u prošlost, ali tek 1950. godine nastaju prvi koraci ka stvaranju Europske unije. Velika razaranja u ratovima nametnula su razmišljanja o tome kako nadići antagonizme među europskim državama. Nakon Drugog svjetskog rata, europske države shvaćaju da imaju zajedničke probleme i odlučuju se dobrovoljno udružiti u zajednicu kako bi stvorile bolju budućnost za nadolazeće generacije.“

Baš kao i kod prvih lokalnih zajednica udruživanje radi ostvarivanje određenih benefita su bile težnja i europskih država nakon burne prve polovine XX stoljeća, te prvo udurživanje se odnosilo na sljedeće „Tako nastaje Europska zajednica za ugljen i čelik, koja se kasnije udružuje s Europskom ekonomskom zajednicom i Europskom zajednicom za atomsku energiju te se od 1993. godine formalno formira Europska unija pod tim nazivom“(*ibid.*). Prvi oblik udruživanja kros Europsku zajednicu za ugljen i čelik predstavlja prevashodno potrebe energetika i sirovina koje su u to vrijeme bile aktuelne za razvoj industrije, samim tim i ekonomije, te obnovu gradova, stabilizaciju svih društvenih i poslovnih sfera ukratko. Transformacija u Europsku ekonomsku zajednicu predstavlja svojevrsnu modernizaciju i

prilagođavanje novim uslovima, obnova je završena, te se ide ka ekonomskom razvoju kroz sve sfere. I na poslijetku najširi i najsveobuhavtniji pojam Europska unija koji obuhvata mnoga polja društva.

4.2 Europska unija i razvoj lokalnih samouprava

Kada govorimo općenito o fondovima Europske Unije, moramo navest pet osnovnih fondova, a to su:

1. Kohezijski fond,
2. Europski fond za regionalni razvoj,
3. Europski socijalni fond,
4. Europski poljoprivredni fon za ruralni razvoj, i
5. Europski fond za pomorstvo i ribarstvo.

Lokalne i regionalne samouprave uglavnom su fokusirana na prva tri fonda, ondonosko Kohezijski fond, Europski fond za regionalni razvoj i Europski socijalni fond.

Za Kohezijski fond Europska Komisija (n.d.) nam daje sljedeće podatke “ Kohezioni fond pruža podršku državama članicama EU s bruto nacionalnim dohotkom po glavi stanovnika ispod 90% radi jačanja ekonomske, socijalne i teritorijalne kohezije EU. Podržava investicije kroz namjenske nacionalne ili regionalne programe. Fond uglavnom doprinosi ulaganjima javnih i regionalnih vlasti u oblasti životne sredine i transevropskih mreža u oblasti saobraćajne infrastrukture“. Ciljevi ovoga fonda se nastoje ostvariti kroz period od 2021. godine do 2027. godine i budžet ovog fonda iznosi 48 milijardi eura.

Europski fond za regionalni razvoj je od strane Europske komisije (n.d.) predstavljen na sljedeći način: „Europski fond za regionalni razvoj (ERDF) obezbjeđuje sredstva za javna i privatna tijela u svim regijama EU za smanjenje ekonomskih, društvenih i teritorijalnih dispariteta. Fond podržava investicije kroz namjenske nacionalne ili regionalne programe.

U periodu 2021-2027, fond će omogućiti ulaganja u Evropu i njene regije:

- a) konkurentniji i pametniji, kroz inovacije i podršku malim i srednjim preduzećima (MSP), kao i digitalizaciju i digitalno povezivanje,
- b) zelenije, niskougljičnije i otpornije,
- c) povezaniji povećanjem mobilnosti
- d) društveniji, podržavajući efektivno i inkluzivno zapošljavanje, obrazovanje, vještine, socijalnu uključenost i jednak pristup zdravstvenoj zaštiti, kao i jačanje uloge kulture i održivog turizma, i
- e) bliži građanima, podržavajući lokalni razvoj i održivi urbani razvoj širom EU“.

Budžet ovog fonda za period od 2021. godine do 2027. godine iznosi 226 milijardi eura.

Europski socijalni fond je svom nazivu daodao plus te sada nosi naziv Europski socijalni fond plus, te je od strane Europske komisije predstavljen na sljedeći način, “ Evropski socijalni fond + (ESF+) je glavni instrument Evropske unije (EU) za ulaganje u ljude. Sa budžetom od skoro 99,3 milijarde eura za period 2021-2027, ESF+ će nastaviti da daje važan doprinos politici zapošljavanja, socijalnog, obrazovnog i vještinskog sektora EU, uključujući strukturne reforme u ovim oblastima. Kao dio kohezione politike, ESF+ će također nastaviti svoju misiju podrške ekonomskoj, teritorijalnoj i socijalnoj koheziji u EU – smanjujući disparitete između država članica i regija.“

Pet navednih fondova EU, od toga tro obrazložena predstavlju strategiju EU za razvoj regija, lokalnih samouprava i ljudi. Javne uprave sa svojim projektima mogu konkuristati na EU fondove i na taj način unaprijediti svoje djelovanje i stvoriti kvalitetniji ambijent za sve stanovnike tog područja.

4.3 Vijeće Europe

Ideja osnivanja Vijeće Europe možemo reći jednako je stara koliko i ideja osnivanje Europske unije u prvobitnom obliku kroz Europsku zajednicu za ugalj i čelik. Neprijateljstva i nepovjerenje u periodu nakon Drugog svjetskog rata nisu još uvijek potpuno prestala, te težnja ka jednoj ovakvoj instituciji se ostvarila, te je Vijeće Europe osnovano je 5. maja 1949. godine u Londonu, sjedište Vijeća je u Strasbourg. U statutu Vijeća Europe u prvom poglavlju gdje se navodi cilj, usaglašeno je sljedeće:

- a) Cilj je Vijeća Europe ostvariti veće jedinstvo između svojih članica radi očuvanja i promicanja idealja i načela koji su njihova zajednička baština i poticati njihov ekonomski i socijalni napredak.
- b) Tom će se cilju težiti putem organa Vijeća, raspravljanjem pitanja od zajedničkog interesa, sklapanjem sporazuma i usvajanjem zajedničke akcije na ekonomskom, socijalnom, kulturnom, znanstvenom, pravnom i administrativnom polju, kao i očuvanjem i razvojem ljudskih prava i temeljnih sloboda.
- c) Sudjelovanje članica u radu Vijeće Europe ne smije utjecati na njihov doprinos u djelovanju Ujedinjenih naroda i drugih međunarodnih organizacija ili zajednica kojih su članice.
- d) Pitanja koja se odnose na nacionalnu obranu nisu u nadležnosti vijeća Europe.

Iz navednog možemo uvidjeti da su ciljevi rada Vijeća Europe uglavnom razvoj i promicanje pozitivnih društvenih trendova, saradnja između država i očuvanje pozitivnih elemenata država članica. Vijeće Europe je organizovano kroz odbor ministara, savjetodavnu skupštinu i sekreterijat Vijeća koje ostvaruje saradnju sa odborom i skupštinom. Jedno od tijela Vijeća Europe je i Kongres regionalnih i lokalnih vlasti Vijeća Europe, te ćemo o ovom Kongresu govoriti u nastavku.

4.3.1 Kongres regionalnih i lokalnih vlasti Vijeća Europe

U samom uvodu dokumenta koji se bavi Europskom poveljom o lokalnoj samoupravi (2020:5), navodi se da je „Kongres lokalnih i regionalnih vlasti je jedinstvena institucija u Evropi, odgovorna za sagledavanje situacije na nivou lokalne i regionalne demokratije u 47 država članica Vijeća Europe. Osnovna uloga Kongresa je da jača lokalnu i regionalnu demokratiju i prati dešavanja u njoj“. Obrada

ovog tijela je od važnosti za tematiku našeg rada. Odgovornosti ovog Kongresa se ogledaju kroz sljedeće, „Kongres u državama članicama prati provođenje Evropske povelje o lokalnoj samoupravi – prvog pravno obavezujućeg instrumenta, usvojenog 1985. Povelja predstavlja ključni međunarodni ugovor za zaštitu prava lokalnih i regionalnih vlasti, kao što su pravo na samoupravu, pravo da biraju svoja lokalna tijela, da izvršavaju svoja ovlaštenja, da imaju upravne strukture i finansijske resurse, te pravo da pokrenu sudske postupke u slučaju miješanja drugih nivoa vlasti“ (ibid.). Nadziranje i kontrola su mehanizmi koji se upotrebljavaju zapomoći lokalnim i regionalnim samoupravama od strane Kongresa.

Za rješavanje određenih problema regionalne i lokalne samouprave traže mišljenje i pomoć od strane Kongrese, neki od navedenih primjera iz sljedećih situacija: “Te situacije su raznovrsne prirode: neke se tiču navoda o direktnom kršenju odredbi Povelje, npr. kada centralne vlade ne vrše konsultacije s lokalnim i regionalnim vlastima o pitanjima koja se njih direktno tiču, ili slučajeva kad njihovi finansijski resursi ne odgovaraju odgovornostima koje imaju. Ti navodi mogu se ticati i indirektnog kršenja duha Povelje. Naprimjer, predstavnici lokalne vlasti mogu od Kongresa tražiti da ispita koliko se država članica pridržava obaveza koje proizilaze iz njene ratifikacije Povelje“ (Evropska povelja o lokalnoj samoupravi, 2020:5-6). Iz navednih primjera možemo vidjeti da Kongres služi kao određeni zaštitni mehanizam prema lokalnim samoupravama od strane viših nivoa vlasti, te predstavlja dobar način za ispunjavanje uslova iz Evropske Povelje i efikasnijeg razvoja lokalnih samouprava.

Važno je navesti i tri načina praćenja ispunjavanja normi iz Evropske Povelje, a Kongres koristi sljedeća tri načina za praćenje:

- obavlja redovno praćenje putem posjeta svih 47 država članica;
- ispituje konkretne aspekte Povelje; i
- prati lokalne i regionalne izbore.

Za sve načine praćenje od strane Kongresa se sačinjavaju izvještaji, te se izvještaji prosljeđuju Komitetu na usvajanje, „Komitet daje i preporuke koje se, nakon što ih Kongres usvoji, upućuju državama članicama. Kongres je od 1995. godine usvojio oko 103 izvještaja o 7 praćenju, a države članice poduzele su brojne zakonodavne reforme“ (ibid.).

Praćenje kao važan alat Kongresa doživjelo je nadrogradnju 2010. i 2013 godine, te se dopune odnose na sljedeće:

- da će obavljati redovnije i sistematicnije praćenje država koje su potpisale i ratificirale Povelju (otprilike svakih pet godina) i uvesti striktan i dosljedan metod imenovanja izvjestilaca, u svrhu osiguravanja potpune nepristrasnosti delegacije zadužene za praćenje;
- dopuniti taj proces putem procedure naknadnog praćenja, na osnovu političkog dijaloga s državnim vlastima, čime će se, u saradnji s datom zemljom, nuditi najprimjerena rješenja za probleme koje delegacija utvrdi, te osigurati brzo i djelotvorno provođenje preporuka koje Kongres da u sklopu „mape puta“ koju predočava vlasti. (Europska povelja o lokalnoj samoupravi, 2020:7)

4.4 *Europska Povelja o lokalnoj samoupravi*

Europska Povelja o lokalnoj samoupravi usvojena je 1985. godine u Strazburu, Bosna i Hercegovina je ovu Povelju ratificirala 2002. godine. Povelja reguliše sva polja rada i mehnaizme zaštite lokalnih samouprava. Članovi Povelje koji su bitni za našu temu rada će biti predstavljeni u nastavku, iako ovaj dokument obuhvata široko polje lokalne samouprave probati ćemo se fokusirati na domen odnosa lokalne samouprave i kulture.

Princip lokalne samouprave prema Povelji će biti zakonodavstvom države potpisnice i ustavom ako je to moguće. Važan segment je Koncept lokalne samouprave a koji je interpretiran u članu 3. Povelje (2020:12) te se navodi:

1. Lokalna samouprava podrazumijeva pravo i sposobljenost lokalnih organa vlasti da, u granicama zakona, reguliraju i rukovode znatnim dijelom javnih poslova, na osnovu vlastite odgovornosti i u interesu lokalnog stanovništva.
2. Ovo pravo organi lokalne vlasti vršit će putem vijeća i skupštine, sastavljenih od članova izabralih na slobodnim izborima, tajnim glasanjem na bazi neposrednog,

općeg, za sve jednakog biračkog prava, a koji (vijeća, odnosno skupštine) mogu imati izvršni organi koji su im odgovorni. Ovo pravo neće ni u kom smislu ukinuti zborove građana, referendume ili bilo koji drugi oblik neposrednog učešća građana u odlučivanju – tamo gdje su oni predviđeni statutom.

Za naš rad važni su svi članovi Povelje, ali potrebno je izdvojiti neke koji se više odnose na tematiku našeg rada, tako da član 6. Povelje (2022:14), a koji se odnosi na Odgovarajuću organizaciju uprave i izvori sredstava za obavljanje poslova lokalnih organa vlasti, te se u ovom članu navodi:

1. U mjeri u kojoj to nije u sukobu s općim statutarnim odredbama, lokalne vlasti će imati mogućnost određivati svoju internu upravnu strukturu, u cilju njenog prilagođavanja lokalnim potrebama i efikasnog rukovođenja.
2. Uvjeti rada zaposlenih u lokalnim organima vlasti bit će takvi da omoguće zapošljavanje visokokvalitetnog osoblja, sposobnog i kompetentnog. U tom cilju, osigurat će se odgovarajući uvjeti i mogućnosti za obuku zaposlenih u upravi, njihovo odgovarajuće nagrađivanje, kao i mogućnosti napredovanja u službi.

Određivanje interne strukture važno je iz razloga poboljšanja općih uvjeta između lokalne samouprave i kulturnih institucija, iz razloga prilagođavanja, transformacije i modernizacije određenih sektora koji imaju aktivnosti i određene veze sa kulturnim sektorom. Uvjeti rada, dobro obrazovan i obučen kadar su dobri za svako polje rada lokalnih samouprava, te potenciranje ovog segmenta je očekivano i opravdano.

Izvori finansiranja lokalnih samouprava opisani su u članu 9. Europske Povelje o lokalnoj samoupravi (2020:15-16):

1. Lokalni organi vlasti će, u skladu s ekonomskom politikom zemlje, imati pravo na odgovarajuće vlastite izvore finansiranja, kojima će raspolagati slobodno, u okviru svojih ovlasti.
2. Izvori finansiranja lokalnih organa vlasti bit će primjereni njihovim dužnostima, koje propisuju ustav ili zakon.
3. Najmanje jedan dio sredstava lokalnih organa vlasti potjecat će od lokalnih taksi i naknada za koje lokalne vlasti, u mjeri utvrđenoj statutom, imaju pravo da utvrđuju stope.

4. Sistemi finansiranja na kojima se zasnivaju izvori sredstava lokalnih organa vlasti trebaju biti dovoljno raznoliki i elastični, kako bi omogućili usklađivanje, u najvećoj mjeri, sa stvarnom procjenom troškova za obavljanje njihovih aktivnosti.
5. Potreba zaštite finansijski "siromašnijih" lokalnih vlasti nalaže uspostavu odgovarajućih postupaka ili mjera finansijskog izjednačavanja, s ciljem ispravljanja posljedica nejednakе raspodjele izvora finansiranja, odnosno finansijskog opterećenja lokalnih vlasti. Takvim postupcima ili mjerama ne mogu se sužavati prava lokalnih organa vlasti, koja oni imaju u okviru svojih nadležnosti.
6. Lokalni organi vlasti će, na odgovarajući način, biti konsultirane u pogledu metoda na osnovu kojeg će im biti dodijeljeni preraspodijeljeni izvori finansiranja.
7. Koliko god je to moguće, sredstva koja se prenose lokalnim organima vlasti neće imati karakter namjenskih sredstava. Dodjelom tih sredstava ne može se ugroziti diskrecijsko pravo lokalnih organa vlasti da vode politiku u okviru svojih ovlasti.
8. Kako bi im se omogućilo uzimanje kredita za kapitalne investicije, lokalnim organima vlasti je prijeko potrebno omogućiti pristup nacionalnom tržištu kapitala, u skladu sa zakonom.

Sve navedene preporuke i načini o izvorima finansiranja trebaju biti satavni dio zakona i statuta lokalnih samouprava, težnja ka finansijskoj stabilnosti i transparentnosti po tom pitanju su karakteristikte savremenih lokalnih zajednica, te su one u interesu svakog pojednica.

Europska Povelja o lokalnoj samoupravi se sastoji u osnovi iz dva dijela, dio I reguliše sljedeće oblasti:

- a) Ustavni i zakonski osnov lokalne samouprave,
- b) Koncept lokalne samouprave,
- c) Djelokrug lokalne samouprave,
- d) Zaštita domena lokalne vlasti,
- e) Odgovarajuća organizacija uprave i izvori sredstava za obavljanje poslova lokalnih organa vlasti,
- f) Uvjeti vršenja funkcija lokalnih organa vlasti,
- g) Upravni nadzor nad radom lokalnih organa vlasti, Izvori finansiranja lokalnih organa vlasti,
- h) Pravo lokalnih organa vlasti na udruživanje, i
- i) Zakonska zaštita lokalne samouprave.

Dok se drugi dio povelje odnosi na sljedeće:

- a) Preuzimanje obaveza,
- b) Organi vlasti na koje se Povelja odnosi,
- c) Dostavljanje informacije,
- d) Potpisivanje, ratifikacija i stupanje na snagu,
- e) Teritorijalna klauzula,
- f) Otkazivanje, i
- g) Obavještenja.

5 LOKALNA SAMOUPRAVA U BOSNI I HERCEGOVINI

Kada govorimo o lokalnoj samoupravi u Bosni i Hercegovini, mislimo na njene pravne osnove i njeno organizovanje na terenu. Polazni prvani osnovi kao naprimjer „Zakon o lokalnoj samoupravi u Bosni i Hercegovini“ trenutno ne postoji, te je ova oblast regulisana na drugim unutaržavnim nivoima. Tako postoje zakoni na nivou entiteta Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu FBiH) i Republike Srpske (u daljem tekstu RS), te nivo Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu DB i DB BiH) koje posjeduje specifičan statut.

Ova oblast nije regulisana potpunosti ni ustavom, te autor Hušić (2017:8) navodi „Ustav BiH ne regulira pitanje lokalne samouprave. Tek na jednom mjestu, u članu III.3.b. navode se “administrativne jedinice entiteta”. Međutim, Amandmanom I na Ustav BiH utvrđuje se da je DB jedinica lokalne samouprave, da ima vlastite institucije, zakone i propise. Isto tako, Amandmanom I utvrđena je nadležnost Ustavnog suda BiH da odlučuje o sporovima u vezi sa zaštitom statusa i nadležnosti DB, što bi podrazumijevalo i zaštitu prava na lokalnu samoupravu“, možemo razumijeti specifičan način rješavanja problema u postkonfliktnom društvu, no treba težiti ka usvajanju modernijih i funkcionalnijih načina djelovanja na svim nivoima.

Ovlasti koje su date nižim nivoima za uređenje ove oblasti nisu slučaj samo u našoj državi, tako se navodi da „BiH nije jedina zemlja u kojoj paralelno postoje i funkcionišu različiti sistemi lokalne samouprave. U tom pogledu stanje u BiH najviše liči na ono u Njemačkoj u kojoj je lokalna samouprava u nadležnosti saveznih jedinica (Länder) koje prema vlastitom nahođenju, spoznajama i iskustvima uspostavljaju sebi odgovarajuće strukture lokalne samouprave i propisuju im nadležnosti“ (SOGFBiH, 2022:8). U jednom smislu poređenje sa Njemačkim organizacionim jedinicama kao nižim nivoom vlasti je opravdano, dok sa druge strane razvijenost i dinamičnost odvijanja procesa je neuporediva sa stanjem u Bosni i Hercegovini. Kada govorimo o zakonima koji regulišu ovu oblast, pored ustava, to su:

- Zakon o principima lokalne samouprave Federacije Bosne i Hercegovine,
- Zakon o lokalnoj samoupravi RS, i
- Statut Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Kada govorimo o osnovnim elementima lokalnih samouprava to su gradsko odnosno općinsko vijeće, gradonačelnik odnosno načelnik i gradske ili općinske službe, tako da nadležnosti i karakteristike prethodno navedenih predstavljamo na sljedeći način:

Općinsko/ gradsko vijeće

- Vijeće je predstavničko tijelo izabrano od strane građana i organ odlučivanja u općini/gradu
- Vijeće može imati između 15 i 31 vijećnika, čiji se broj utvrđuje statutom općine, odnosno grada
- U onim lokalnim samoupravama, koje prema rezultatima zadnjeg popisa stanovništva imaju više od 3% stanovnika, koji su se izjasnili kao pripadnici nacionalnih manjina, vijeće u svom sastavu mora imati najmanje jednog vijećnika iz reda nacionalnih manjina

(Grado)načelnik

- (Grado)načelnik je izvršni organ vlasti u općini/gradu
- Biraju ga građani na direktnim izborima

Općinska/ gradska uprava

- Općinsku/gradsku upravu čine službe za upravu, stručne i druge službe
- Službe obavljaju upravne, stručne i druge poslove, koje su zakonom ili regulativom općinskog, odnosno gradskog vijeća stavljeni u njihovu nadležnost
- U upravnom postupku nadležne službe za upravu odlučuju po zahtjevima građana (stranaka) ili postupaju po službenoj dužnosti

Ilustracija 1.- Općinska/gradska vijeća, (grado)načelnik i općinske/gradske službe.

Izvor: SOGFBiH, 2022:18

Bolje razumijevanje nadležnosti i karakteristika tijela sa kojima svakodnevno ostvarujemo određenu saradnju i komunikaciju može dovesti do poboljšanja svih segmenata lokalne samouprave, a koji se u svakom slučaju odražavaju na život stanovnika.

5.1 Lokalna samouprava u Federaciji Bosne i Hercegovine

Lokalna samouprava u FBiH je organizovana kroz deset kantona i 58 općina i 22 grada, tako da ćemo u nastavku predstaviti organizacione jedinice u Federaciji Bosne i Hercegovine:

Grad Bihać	Općina Busovača	Općina Kupres
Grad Bosanska Krupa	Općina Bužim	Općina Maglaj
Grad Čapljina	Općina Centar Sarajevo	Općina Neum
Grad Cazin	Općina Čelić	Općina Novi Grad Sarajevo
Grad Goražde	Općina Čitluk	Općina Novi Travnik
Grad Gračanica	Općina Dobojski Istoč	Općina Novo Sarajevo
Grad Gradačac	Općina Dobojski Jug	Općina Odžak
Grad Konjic	Općina Dobretići	Općina Olovo
Grad Livno	Općina Domaljevac-Šamac	Općina Pale FBiH
Grad Ljubuški	Općina Donji Vakuf	Općina Posušje
Grad Lukavac	Općina Drvar	Općina Prozor-Rama
Grad Mostar	Općina Foča u FBiH	Općina Ravno
Grad Orašje	Općina Fojnica	Općina Sanski Most
Grad Sarajevo	Općina Gornji Vakuf-Uskoplje	Općina Sapna
Grad Srebrenik	Općina Glamoč	Općina Stari Grad Sarajevo
Grad Stolac	Općina Grude	Općina Teočak
Grad Široki Brijeg	Općina Hadžići	Općina Tešanj
Grad Tuzla	Općina Ilidža	Općina Tomislavgrad
Grad Visoko	Općina Iljaš	Općina Travnik
Grad Zavidovići	Općina Jablanica	Općina Trnovo
Grad Zenica	Općina Jajce	Općina Usora
Grad Živinice	Općina Kakanj	Općina Vareš
Općina Banovići	Općina Kalesija	Općina Velika Kladuša
Općina Bosanski Petrovac	Općina Kiseloj	Općina Vitez
Općina Bosansko Grahovo	Općina Kladanj	Općina Vogošća
Općina Breza	Općina Ključ	Općina Žepče
Općina Bugojno	Općina Kreševo	

Tabela 1.- Jedinice lokalne samuprave u FBiH

Izvor: SOGFBiH, 2022:9)

Zakon o principima lokalne samouprave u početnom dijelu koji se odnosi na osnovnu odredbu Član 1., navodi oblasti koje uređuje ovaj zakon, a to su:

- 1) definicija lokalne samouprave,
- 2) samoupravni djelokrug,
- 3) organi jedinica lokalne samouprave,
- 4) međusobni odnosi vijeća i načelnika/ca jedinica lokalne samouprave,
- 5) mjesna samouprava,
- 6) finansiranje i imovina,
- 7) javnost rada,
- 8) neposredno učestvovanje građana u odlučivanju,
- 9) upravni nadzor,
- 10) saradnja jedinica lokalne samouprave i viših organa vlasti,
- 11) odnos i saradnja federalnih i kantonalnih vlasti i jedinica lokalne samouprave,
- 12) nadzor nad primjenom zakona, kao i druga pitanja.

U članu 2. ovga zakona navodi se definicija lokalne samouprave, a koja glasi:

Lokalna samouprava podrazumijeva pravo i sposobljenost jedinica lokalne samouprave da, u granicama zakona, reguliraju i upravljaju određenim javnim poslovima na osnovu vlastite odgovornosti i u interesu lokalnog stanovništva.

Druge poglavije ovoga zakona bavi se definisanjem pojmove pored pojma lokalne samouprave, definisani su još pojmovi i navedene karakteristike općina i gradova, te obilježja jedinica samouprave u pravnom smislu. Nama je od interesa treće poglavje ovoga zakona koje se bavi Samoupravnim djelokrugom jedinica lokalne samouprave.

Član 8. Zakona o principima lokalne samouprave FBiH, a koji navodi nadležnosti lokalnih samouprava, broji 37 nadležnosti, od zaštite ljudskih prava do zaštite životinja. Tako da ćemo mi nавести petnaest nadležnosti koji su važni za bolje razumijevanje našeg rada.

Neke od važnijih nadležnosti jedinica lokalne samouprave za naš rad, a prema član 8. federalnog zakona su:

- 1) osiguranje i zaštita ljudskih prava i osnovnih sloboda u skladu sa Ustavom;
- 2) donošenje budžeta jedinice lokalne samouprave;
- 3) donošenje programa i planova razvoja jedinice lokalne samouprave i stvaranje uvjeta za privredni razvoj i zapošljavanje;
- 4) utvrđivanje politike upravljanja i raspolažanja imovinom jedinice lokalne samouprave;
- 5) utvrđivanje politike upravljanja prirodnim resursima jedinice lokalne samouprave i raspodjele sredstava ostvarenih na osnovu njihovog korištenja;
- 6) upravljanje, finansiranje i unapređenje djelatnosti i objekata lokalne komunalne infrastrukture.
- 7) utvrđivanje politike predškolskog obrazovanja, unapređenje mreže ustanova, te upravljanje i finansiranje javnih ustanova predškolskog obrazovanja;
- 8) osnivanje, upravljanje, finansiranje i unapređenje ustanova osnovnog obrazovanja;
- 9) osnivanje, upravljanje, unapređenje i finansiranje ustanova i izgradnja objekata za zadovoljavanje potreba stanovništva u oblasti kulture i sporta;
- 10) ocjenjivanje rada ustanova i kvaliteta usluga u djelatnosti zdravstva, socijalne zaštite, obrazovanja, kulture i sporta, te osiguranje finansijskih sredstava za unapređenje njihovog rada i kvaliteta usluga u skladu sa potrebama stanovništva i mogućnostima jedinice lokalne samouprave;
- 11) analiza stanja javnog reda i mira, sigurnosti ljudi i imovine, te predlaganje mjera prema nadležnim organima za ova pitanja;
- 12) organiziranje, provođenje i odgovornost za mjere zaštite i spasavanja ljudi i materijalnih dobara od elementarnih nepogoda i prirodnih katastrofa;
- 13) osiguravanje uvjeta rada lokalnih radio i TV stanica u skladu sa zakonom;
- 14) organiziranje efikasne lokalne uprave prilagođene lokalnim potrebama;
- 15) uspostavljanje organizacije mjesne samouprave.

U daljem zakonu predstavljene su nadležnosti vijeća, gradonačelnika odnosno načelnika koji predstavlja izvršni organ jedinica lokalne samouprave, te su kroz zakon regulisana još i poglavlja:

V- Međusobni odnos vijeća i načelnika,

VI- Mjesna uprava,

VII- Finansiranje i imovina jedinica lokalne samouprave,

VIII- Javnost rada organa lokalne samouprave,

IX- Nesporadično učestvovanje građana u odlučivanju u jedinicima lokalne samouprave,

X- Upravni nadzor nad jedinicama lokalne samouprave,

XI- Saradnja jedinica lokalne samouprave,

XII- Odnos i saradnja federalnih i kantonalnih vlasti jedinica lokalne samouprave,

XIII- Nadzor nad primjenom zakona, i

XIV- Prijelazne i završne odredbe

Svakako je potrebna dodatna širina obrade ovoga zakona, te postoji opravdana potreba za dopunama i promjenama koje bi trebale dovesti do modernizacije i poboljšanja funkcionalnosti na svim organizacionim nivoima države Bosne i Hercegovine.

5.2 Lokalna samouprava u RS-u

Lokalne samouprave u entitetu RS podjeljenje su kroz 9 gradova i 55 općina i to na sljedeći način:

Grad Banja Luka	Istočno Novo Sarajevo	Petrovac
Grad Bijeljina	Jezero	Petrovo
Grad Istočno Sarajevo	Kalinovik	Prnjavor
Grad Doboј	Kneževо	Ribnik
Grad Prijedor	Kozarska Dubica	Rogatica
Grad Trebinje	Kostajnica	Rudo
Grad Zvornik	Kotor Varoš	Sokolac
Grad Gradiška	Krupa na Uni	Srbac
Berkovići	Kupres	Srebrenica
Bileća	Grad Laktaši	Stanari
Bratunac	Lopare	Teslić
Brod	Ljubinje	Trnovo
Višegrad	Milići	Ugljevik
Vlasenica	Modriča	Foča
Vukosavlje	Mrkonjić Grad	Han Pijesak
Gacko	Nevesinje	Čajniče
Grad Derventa	Novi Grad	Čelinac
Donji Žabar	Novo Goražde	Šamac
Istočna Ilidža	Osmaci	Šekovići
Istočni Drvar	Oštra Luka	Šipovo
Istočni Mostar	Pale	
Istočni Stari Grad	Pelagićevo	

Kao i zakon na nivou federacije, Zakon o lokalnom samoupravi RS-a u članu 1. uređuje sljedeće oblasti:

- 1) sistem lokalne samouprave,
- 2) jedinice lokalne samouprave,
- 3) način i uslovi njihovog formiranja,
- 4) poslovi lokalne samouprave,
- 5) organi jedinica lokalne samouprave,
- 6) međusobni odnosi skupštine jedinice lokalne samouprave i gradonačelnika, odnosno načelnika opštine,
- 7) imovina i finansiranje jedinica lokalne samouprave,
- 8) akti i javnost rada organa jedinica lokalne samouprave,
- 9) postupak nadzora nad radom organa jedinica lokalne samouprave,
- 10) oblici neposrednog učešća građana u lokalnoj samoupravi,
- 11) saradnja organa jedinica lokalne samouprave,
- 12) odnos republičkih organa i organa jedinice lokalne samouprave,
- 13) zaštita prava lokalne samouprave, kao i druga pitanja od značaja za ostvarivanje prava i dužnosti jedinica lokalne samouprave.

Definisanje pojma lokalne samuprave predstavljeno je u članu 3. stavka 1. Zakona o lokalnoj samupravi RS-a te glasi:

Lokalna samouprava je pravo građana da neposredno i preko svojih slobodno i demokratski izabranih predstavnika učestvuju u ostvarivanju zajedničkih interesa stanovnika jedinice lokalne samouprave, kao i pravo i sposobnost organa jedinice lokalne samouprave da regulišu i upravljaju, u granicama zakona, javnim poslovima koji se nalaze u njihovoј nadležnosti, a u interesu lokalnog stanovništva.

Kao i u federalnom zakonu i ovaj zakon u svom nastavku navodi nadležnosti jedinica lokalne samouprave, te predstavlja poziciju lokalnih samouprava u pravnom kontekstu. Te su u članu 18. Zakona o lokalnoj samoupravi navedene samostalne nadležnosti lokalnih samouprava, a one su sljedeće:

1) u oblasti organizovanja rada i upravljanja jedinicom lokalne samouprave:

1. usvajanje strategije, odnosno programa razvoja jedinice lokalne samouprave,
2. usvajanje strateških i sprovedbenih dokumenata prostornog uređenja za područje jedinice lokalne samouprave,

3. donošenje budžeta i finansijskih izvještaja budžeta,
4. uređenje i obezbjeđenje korišćenja građevinskog zemljišta i poslovnog prostora,
5. organizovanje komunalne policije,
6. poslove inspekcijskog nadzora, u skladu sa zakonom,
7. organizovanje poslova lokalnog ekonomskog razvoja,
8. upravljanje i raspolažanje imovinom jedinice lokalne samouprave,
9. osnivanje i uređenje gradske, odnosno opštinske uprave,
10. vršenje imovinsko-pravnih poslova, u skladu sa zakonom,
11. naplatu, kontrolu naplate i prinudnu naplatu prihoda jedinice lokalne samouprave, u skladu sa zakonom,
12. poslove pravnog zastupanja jedinice lokalne samouprave, u skladu sa zakonom,
13. poslove evidencije o licima koja su regulisala vojnu obavezu,
14. donosi program mjera za postizanje ravnopravnosti polova,
15. obezbjeđivanje izvršavanja zakona i drugih propisa;

U Zakonu se navode i pojedinačno nadležnosti jedinica lokalne samouprave, pa se tako obrađuju pitanja prostornog planiranja i građenja, stambeno-komunalnih djelatnosti, oblast kulture, pitanja osnovnog, srednjeg i visokog obrzaovanja su regulisane zakonom, oblast zaštite stnovništva i socijalne zaštite, društvena briga o djeci i omladini i ostalih oblasti.

Tako su u Glavi IV Zakona RS-a navedeni Organi jedinica lokalne samouprave, te se u članu 36. navode:

- 1) skupština grada u gradu, a skupština opštine u opštini i
- 2) gradonačelnik, odnosno načelnik opštine.

Zakon o lokalnoj samoupravi RS-a obrađuje i sljedeća poglavља:

V- Međusobni odnosi skupštine i gradonačelnika, odnosno načelnika općine,

- VI- Imovina i finansiranje jedinica lokalne samouprave,
- VII- Akti organa jedinica lokalne samouprave,
- VIII- Javnost rada jedinica lokalne samouprave i odnosi sa javnošću
- IX- Nadzor nad radom organa jedinica lokalne samouprave,
- X- Oblici neposrednog učešća građana u lokalnoj samoupravi,
- XI- Saradnja jedinica lokalne samouprave,
- XII- Odnos republičkih organa i organa jedinice lokalne samouprave,
- XIII- Zaštita prava lokalne samouprave,
- XIV- Kaznene odredbe, i
- XV- prelazne i završne odredbe.

Oba zakona FBiH i RS su veoma slična jer tretiraju istu tematiku, kao što je navedeno postoji potreba za dopunom i modernizacijom i ovoga zakona da bi ste dostigla bolja funkcija općeg sistema.

5.3 Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine

Da je položaj Brčko Distrikta specifičan možemo uvidjeti iz činjenice da se jedino Brčko Distrikt spominje u ustavu kao jedinica lokalne samouprave, više detalja o tome navodi Hušić (2017:115) „Ustav BiH utvrđuje da je DB jedinica lokalne samouprave i to je jedini slučaj u Ustavu BiH gdje se spominje lokalna samouprava. Za DB je specifičan kako sam nastanak tako i organizacioni ustroj. Naime, DB je uspostavljen Odlukom Visokog predstavnika za BiH od 8. 3. 2000. godine, a na osnovu Konačne odluke Arbitražnog tribunala. Dakle, kako se u toku Dejtonskih mirovnih pregovora nije uspjelo riješiti pitanje područja prijeratne općine Brčko, rješavanje tog pitanja je odloženo. Tada je dogovorenod da se formira

arbitražni sud čiju odluku će entiteti prihvati bezuvjetno. Tek 5. 3. 1999. godine Tribunal je donio Konačnu odluku“.

Statut Brčko Distrikta će nam poslužiti kao izvor nadležnosti lokalne samouprave u ovom dijelu naše države. Tako se u Gavi I statuta navodi da „Brčko distrikt Bosne i Hercegovine je jedinstvena administrativna jedinica lokalne samouprave koja je pod suverenitetom Bosne i Hercegovine“, u daljem zakonu se regulišu odnosi i nadležnosti kao i obilježja ove jedinice, te se reguliše pozicija Distrikta u pravnom smislu.

Nadležnosti Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, prema statutu regulisane su u članu 8., te sa navode sljedeće oblasti:

- a) gospodarstvo Distrikta;
- b) financije Distrikta;
- c) javna imovina;
- d) javne usluge/infrastruktura;
- e) kultura;
- f) obrazovanje;
- g) zdravstvena zaštita;
- h) zaštita životnog okoliša;
- i) socijalna skrb; sudstvo i pravne usluge;
- j) policija;
- k) stambena pitanja;
- l) urbanizam i prostorno planiranje;
- m) ostale mjerodavnosti potrebne za funkcioniranje Distrikta kao jedinstvene administrativne jedinice lokalne samouprave sukladno članku 1 ovoga statuta.

Ostale pitanja koja reguliše statut Brčko Distrikta se onosne na sljedeće:

II- Prebivalište, državljanstvo i građanska prava,

III- Organizacija i funkcije Brčko Distrikta,

IV- Policija Distrikta,

V- Sudovi, pravobranilaštvo i tužilaštva distrikta,

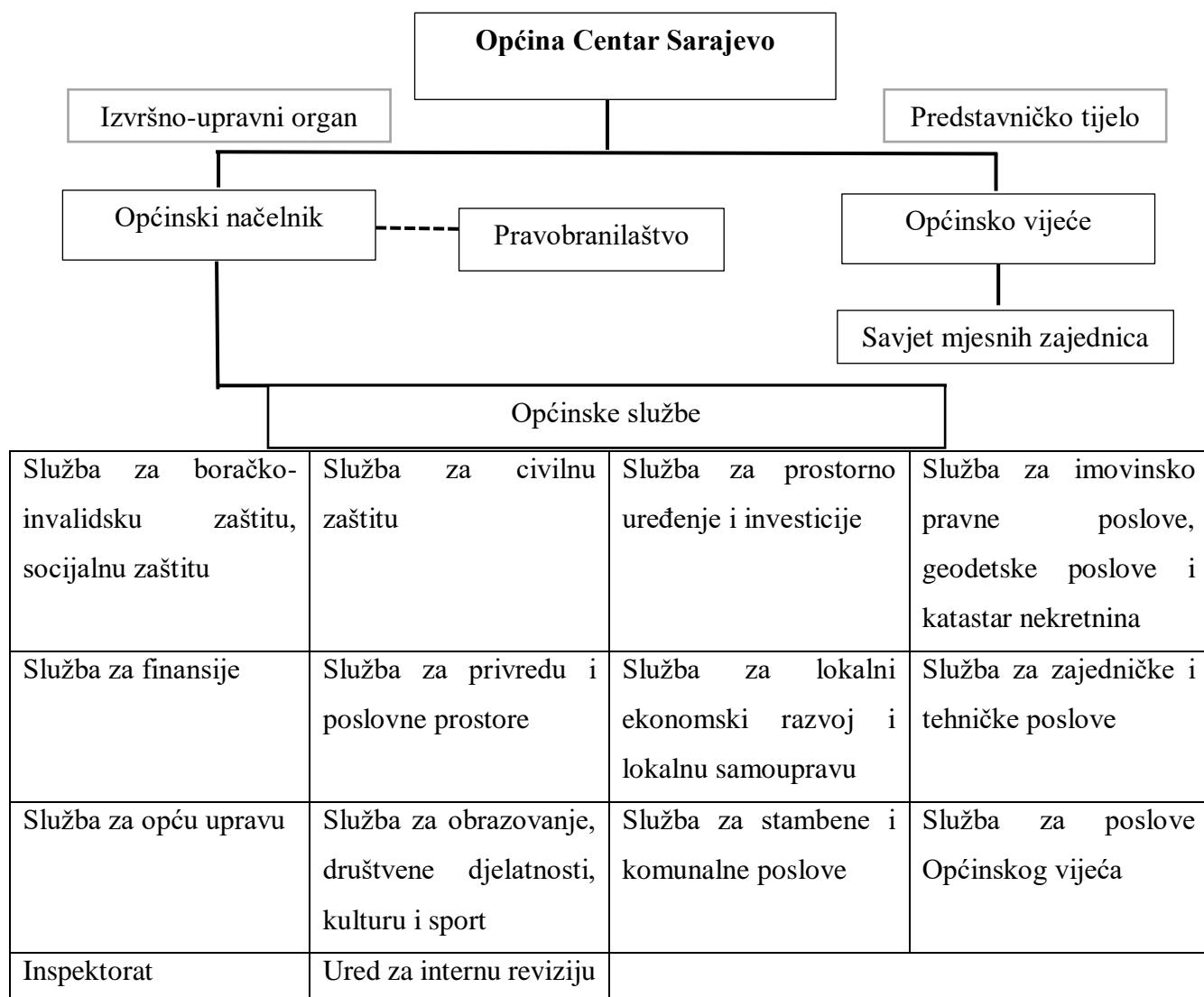
VI- Prijelazne odredbe, i

VII- Završne odredbe.

Obrađivanjem pitanja lokalne samouprave u Bosni i Hercegovini kroz predstavljanje entitetskih zakona i statuta nastojali smo predstaviti određene činjenice i informacije radi boljeg razumijevanja trenutne situacije te mogućnostima za poboljšanje i pozitivnim promjenama.

6 OPĆINA CENTAR - ORGANIZACIONA STRUKTURA I FINANSIRANJE KULTURE

U nastavku ovoga poglavlja ćemo ilustrativno predstaviti, a zatim i pojasniti organizacionu strukturu Općine Centar Sarajevo, odnosno poziciju načelnika, općinskog vijeća, općinskih službi, savjeta mjesnih zajednica i pravobranilaštva.

U navedenom šematskom prikazu organizacione strukture navedene su svi elementi i njihovi odnosi unutar same strukture Općine Centar. Općina Centar Sarajevo je jedna od devet općina unutar Kantona

Sarajevo, te jedna od četiri općina koje čine Grad Sarajevo, površina Općine Centar je 33 kilometra kvadratna, susjedne općine su joj Stari Grad, Novo Sarajevo, Vogošća i Ilijaš, te dijelom graniči i sa entitetom RS.

Općina Centar na svojoj web stranici (n.d.) nam nudi i historijski osvrt na rad, transformaciju i modernizaciju ove lokalne zajednice od II svjetskog rata: "Nakon II svjetskog rata Sarajevo je bilo izdvojeno u posebno područje narodne vlasti. U prvo vrijeme grad je bio podijeljen na devet kvartova, a nakon toga izvršena je podjela grada na 4 rejona, gdje je II rejon obuhvatao šire područje Općine Centar. Rejoni su bili decentralizovani dijelovi Grada, čiji su narodni odbori radili pod neposrednim nadzorom Gradskog narodnog odbora. Kada je u maju 1952. godine izvršena reorganizacija lokalne samouprave, od lokalnih zajednica ostali su srezovi i opštine. 1955. godine, uvođenjem komunalnog uređenja u Jugoslaviji, na teritoriji dotadašnjeg Grada, obrazovane su opštine Stari grad, Centar, Novo Sarajevo, Ilička i Vogošća. Ustavom iz 1974. godine, opštine na području Sarajeva se obavezuju da se udružuju u grad i da mu u zajedničkom interesu povjeravaju određena prava i dužnosti. Do 1977. godine grad se podudarao sa njegovim užim područjem koje je bilo podijeljeno na 4 opštine (Centar, Novo Sarajevo, Ilička i Vogošća). Nakon toga Opština Centar je podjeljena na istoimenu opštinu i Opština Stari grad". Funkcija načelnika Općine je predstavljena, kao što je navedeno izvršno-upravni organ, te se u Statutu Općine Centar, član 25. nadležnosti načelnika: "Općinski načelnik, kao izvršno-upravni organ u Općini, u skladu sa ustavom, zakonom i ovim statutom obavlja poslove lokalne samouprave, i poslove uprave iz djelokruga Općine, kao i prenesene poslove kantonalne uprave, a naročito:

- predstavlja i zastupa Općinu u skladu sa ustavom, zakonom i Statutom;
- utvrđuje prijedlog budžeta, odluka i drugih propisa Općinskog vijeća;
- zaključuje ugovore u ime Općine u skladu sa općim i pojedinačnim aktima Općinskog vijeća;
- donosi opće i pojedinačne akte iz svoje nadležnosti;
- obrazuje stalne i povremene komisije ili radne grupe;
- obavlja i druge poslove utvrđene zakonom, drugim propisima, ovim statutom i aktima Općinskog vijeća".

Općinsko vijeće kao predstavničko tijelo posjeduje sljedeće nadležnosti koje su navedene u statutu Općine, članu 10.:

- utvrđuje općinsku politiku i prati njeno ostvarivanje;
- priprema i donosi Statut Općine i Poslovnik o radu Općinskog vijeća (u daljem tekstu: Poslovnik), donosi odluke, druge propise i opće akte i daje njihovo tumačenje;
- bira i smjenjuje predsjedavajućeg Općinskog vijeća i njegovog zamjenika, sekretara Općinskog vijeća, kao i članove radnih tijela Općinskog vijeća;
- vrši izbor vijećnika u sastav Gradskog vijeća;
- donosi budžet i usvaja izvještaj o izvršenju budžeta, donosi propise o općinskim taksama i porezima i na drugi način osigurava potrebna finansijska sredstva u skladu sa zakonom;
- upravlja imovinom Općine i odlučuje o njenom sticanju i raspoređivanju; obrazuje organe, državna i radna tijela i službe, utvrđuje njihovu nadležnost i sastav;
- osniva javna preduzeća i javne ustanove i druga pravna lica za obavljanje djelatnosti od interesa za Općinu; - raspisuje referendum;
- raspisuje javni zajam i samodoprinos i odlučuje o zaduženju Općine;
- vrši nadzor nad radom organa i službi Općine, kao i javnih institucija koje osniva;
- vrši uvid u rad institucija koje svoje funkcije obavljaju na području i za potrebe Općine i predlaže mjere za unapređenje rada;
- obrazuje organ koji u drugom stepenu rješava po žalbi protiv prvostepenih rješenja Općinskog načelnika, donesenih na osnovu Statuta ili propisa Općinskog vijeća;
- donosi odluku o osnivanju i ukidanju mjesne zajednice i donosi pravila mjesne zajednice;
- pokreće inicijativu za izmjene i dopune zakona i drugih propisa;
- donosi odluke o općinskim priznanjima i nagradama;
- podnosi inicijativu za davanje i izmjenu naziva ulica, trgova, mostova i drugo;
- vrši druge poslove utvrđene zakonom, drugim propisima i ovim statutom.

Iz navedenih dijelova statuta i načelnik i vijeće imaju veliku ulogu u formiranju strategije održavanja i razvoja kulturnih institucija na području Općine Centar.

Savjet mjesnih zajednica kao tijelo je niže rangirano u odnosu na općinsko vijeće, ali i ono može utjecati na afirmaciju kulturnih događaja na području djelovanja. Tako rad Savjeta mjesnih zajednica je kroz statut regulisan na način na koji je to predviđeno članovima 40., 41., 42., 43., 44., i 45., pa tako:

“Savjet mjesne zajednice je organ odlučivanja i konsultovanja o pitanjima od neposrednog interesa građana mjesne zajednice, koja su utvrđena zakonom, ovim statutom i Pravilima mjesne zajednice.

Savjet mjesne zajednice donosi programe i planove rada, koji moraju biti usklađeni sa Programom rada Općinskog vijeća.

Savjet mjesne zajednice odlučuje o poslovima koji se finansiraju iz sredstava koja se neposredno prikupljaju od građana ili na drugi način i prenesenim poslovima iz člana 36. ovog statuta, kao i prijedlogu za raspisivanje referenduma. Prije donošenja odluke iz svoje nadležnosti, savjet mjesne zajednice je dužan konsultovati zbor građana mjesne zajednice.

Savjet mjesne zajednice će biti obavezno konsultovan o pitanjima o kojima Općinsko vijeće odlučuje dvotrećinskom većinom i u postupku donošenja planova Općine. Konsultovanje iz prethodnog stava vrši se u fazi priprema i u postupku donošenja odluka, na način utvrđen Pavilima mjesne zajednice.

Savjet mjesne zajednice je obavezan dati mišljenje i o drugim pitanjima o kojima je zatražena konsultacija od Općinskog vijeća ili Općinskog načelnika. O ostalim pitanjima Savjet mjesne zajednice će biti konsultovan na način i pod uslovima utvrđenim Pravilima mjesne zajednice“.

Na području Općine Centar nalazi se 19 mjesnih zajednica, i to:

R.br.	Naziv MZ	Adresa
1	MZ "BARDAKČIJE"	Zaima Šarca 14-D
2	MZ "BETANIJA"	Armije RBiH 16
3	MZ "BREKA"	Juraja Najdhardta 5
4	MZ "CIGLANE"	Trg Merhemića 14
5	MZ "CRNI VRH - GORICA"	Avde Jabučice 52
6	MZ "DONJI VELEŠIĆI"	Hasana Bibera 5
7	MZ "DŽIDŽIKOVAC-KOŠEVO I"	Hasana Kikića 8
8	MZ "HRASTOVI- MRKOVICI"	Panjina kula do broja 78
9	MZ "KOŠEVSKO BRDO"	Braće Begić 11
10	MZ "KOŠEVO II"	Marcela Šnajdera 9-a
11	MZ "MARJIN DVOR"	Dolina 7
12	MZ "MEJTAŠ-BJELAVE"	Čekaluša 7
13	MZ "NAHOREVO"	Nahorevo bb
14	MZ "PARK-VIŠNIJK"	Čekaluša 69
15	MZ "PIONIRSKA DOLINA"	Nahorevska 103
16	MZ "SKENDERIJA-PODTEKIJA"	Skenderija 5
17	MZ "SOUKBUNAR"	Soukbunar 203
18	MZ "ŠIP"	Braničevska Šipa 15
19	MZ "TRG OSLOBODENJA-CENTAR"	Mis Irbina 18

Tabela 1.- Mjesne zajednice na području Općine Centar

Izvor: Strategija razvoja Općine Centar 2022-2027, 10. str

Pravobranilaštvo kao neovisno tijelo u lokalnim samoupravama radi po Zakonu o pravobranilaštvu, te po istom tom zakonu posjeduje sljedeće nadležnosti, i to u članu 8. i 9. navodi: „Pravobranilaštvo vrši poslove pravne zaštite imovine i imovinskih interesa Kantona i njegovih organa, kantonalnih organa uprave, kantonalnih upravnih organizacija i stručnih službi i drugih institucija čiji je osnivač Kanton.

Ako Vlada Kantona (u dalnjem tekstu: Vlada) drukčije ne odluči, Pravobranilaštvo, pored vršenja poslova određenih zakonom, zastupa Kanton u postupcima pravne zaštite imovine i imovinskih interesa Kantona pred stranim sudovima, arbitražama i drugim stranim državnim organima i organizacijama.“

U suštini pravobranilaštvo nastoji da u skladu za zakonom štiti interes lokalnih samouprava po raznim pitanjim, i kao takvo opravdan je element neovinosti, ali postoji potreba za saradnjom između pravobranilaštva i kabineta načelnika iz razloga bolje infomisanosti, bržeg djelovanja i drugih.

Služba za boračko-invalidsku i socijalnu zaštitu podjeljenja je na dva odsjeka, i to na Odsjek za boračko-invalidsku zaštitu i Odsjek za socijalnu zaštitu, te ova služba radi na poljima pomoći ugroženim stanovnicima Općine Centar. Služba za civilnu zaštitu Općine Centar kao i što sam naziv kaže radi na poljima zaštite građana od različitih oblika ugrožavanja, kako kroz samostalno djelovanje tako i u saradnji sa civilnim zaštitama drugih općina i viših nivoa, te na aktivnostima sa savjetima mjesnih zajednica na području vlastite općine.

Na web stranici općine je navedeno da Služba za urbanizam i zaštitu okoliša, posjeduje nadležnosti a koje se odnose “na izdavanju urbanističkih saglasnosti, odobrenja za građenje i upotrebnih dozvola za novu izgradnju, zamjenu građevinskog fonda, dogradnju, nadziranje, rekonstrukciju i promjenu namjene objekata“. Služba za imovinsko-pravne, geodetske poslove i katastar nekretnina kroz sam naziv pokriva široko polje imovinsko pravnih poslova i drugi poslovi iz te oblasti. Služba za finasije je podijeljenja na dva odsjeka i to Odsjek za finansije i Odsjek za budžet.

Privredni i poslovni prostori regulisani su kroz istoimenu službu, dva odsjeka unutar te službe su odsjek za privredu i odsjek za poslovne prostore, odgovornosti ove službe navedene su na web stranici Općine te se odnose na sljedeće: “Odsjek za privredu vodi računa o registraciji i svim statusnim promjenama samostalnih djelatnosti kao što su: obrtničke, trgovačke, ugostiteljske i javni prijevoz. Odobrenje za osnivanje djelatnosti se izdaje fizičkim licima čije je poslovno sjedište na području ove općine i za

obavljanje djelatnosti (bez poslovnog prostora) licima sa prebivalištem na području ove Općine, ako se djelatnost obavlja na mjestu prebivališta kada to Zakon dozvoljava“.

Sljedeća je Služba za lokalno ekonomski razvoj i mjesnu samoupravu koja je podjeljenja također na dva odsjeka i to na Odsjek za lokalni ekonomski razvoj i Odsjek za mjesnu samoupravu, kao i što sam naziv službe i odjeka unutar iste navode, aktivnosti ove radne jedinice se odnose na razvoj i poboljšanje stanja unutar lokalnih zajednica na višem i nižem nivou. Služba za zajedničke i tehničke poslove unutar svoje strukture ne posjeduje dodatne odsjeke te njen rad se uglavnom odnosi na podršku, organizaciju i zajednički rad sa drugim službama.

Služba za opću upravu se sastoji od odsjeka za opću upravu i matičnog ureda, te se aktivnosti ove službe uglavnom odnose na oblast opće uprave općine i rad i funkcioniranje matičnog ureda koji svakodnevno obrađuje veliki broj zahtjeva građana, kako sa područja Općine Centar tako i sa područja drugih općina.

Služba za obrazovanje, društvene djelatnosti, kulturu i sport organizovana je kroz dva odsjeka i to Odsjek za obrazovanje i društvene djelatnosti i Odsjek za kulturu i sport. Ova služba kroz svoje aktivnosti nastoji obezbjediti što kvalitetnije i funkcionalnije uslove za razvoj polja navedenih u samom nazivu službe, te kroz organizaciju radionica i usvajanjem strategija razviti ovo polje na području ove Općine.

Služba za stambene i komunalne poslove rade na poslovima investicija, komunalnog razvoja i planiranja kako je navedeno na web stranici Općine Centar, te u ovoj službi postoje Odsjek za stambene poslove i Odsjek za komunalne poslove i infrastrukturu. Na web stranici Općine Centar (n. d.) za nadležnosti Odsjeka za investicije i komunalni razvoj navodi se sljedeće:

- Privremeno korištenje javnih površina,
- postavljanje transparenta,
- dodjela kućnog broja,
- postavljanje skele i deponovanje građevinskog materijala,
- prokopavanje javnih površina,
- sječa stabala,
- reklamni znakovi u cestovnom i zaštitnom cestovnom pojasu,
- izdavanje saglasnosti za lokaciju objekta/instalacija u cestovnom i zaštitnom cestovnom pojasu,
i

- infrastrukturni objekti.

Dok se za Odsjek za prostorno planiranje na web stranici Općine (n. d.) navodi obrađivanje sljedećih poslova: Inicijativa za izmjenu porostorno planske dokumentacije, smjernice za izradu planske dokumentacije i primjedbe, prijedlozi i sugestije na planska rješenja.

Služba koja se odnosi na Inspektorat vrši inspekcijski nadzor za Urbanističko-građevinske i komunalne poslove. Služba za općinsko vijeće radi na poslovima organizovanja i pripreme sjednica općinskog vijeća. Ured pravobranilaštva je već spomenut u dijelu ovoga rada, te nam još ostaje Ured za internu reviziju koji ima za zadatak ispitivanje određenih postupaka unutar same općine ali u odnosu sa drugim fizičkim i pravnim licima.

6.1 *Institucije kulture na području Općine Centar*

Institucije kulture na području Općine Centar su organizaovne na različite načine, od Javnih ustanova, kulturno-umjetničkih društava, kulturna društva i zajednice, biblioteke, kna, muzeji, pozorišta, zavodi knjižare, akademije i arhivi. U ovom podnaslovu ćemo nabrojati sve institucije kulture na području Općine Centar Sarajevo.

Javna Ustanova Centar kulture i mladih Općine Centar predstavlja jednu od najstarijih institucija kulture koja je osnovana od strane Općine Centar, te se na web stranici ove ustanove (JU Centar kulture i mladih Općine Centar, n. d.) navodi sljedeće: “JU Centar kulture i mladih Općine Centar Sarajevo, čiji je osnivač Općina Centar Sarajevo, ustanova je koja od 1965. godine aktivno učestvuje u naporima društvene zajednice za kvalitetnim osmišljavanjem slobodnog vremena djece, mladih i građana, u neposrednoj saradnji sa drugim društveno političkim institucijama, školama, vrtićima, ustanovama za specijalno vaspitanje i obrazovanje, nevladinim i humanitarnim organizacijama, medijima, javnim, kulturnim i naučnim radnicima, pružajući mogućnost kreativnog stvaralačkog rada. Kroz segmente kulturnog i obrazovnog djelovanja, preferiramo rad sa djecom i mladima, afirmišemo njihovo stvaralaštvo, pritom uvažavajući i ostale kategorije društva. Brojni programi koji su autentično nastali i organizirani u našem Centru i danas predstavljaju neke od najznačajnijih kulturnih manifestacija Grada Sarajeva i Bosne i Hercegovine“. Iz navedenog vidimo širok spektar aktivnosti koje sprovodi ova ustanova, za period 2019.

godine se navode sljedeće brojke po pitanju aktivnosti: "Bitno je spomenuti da smo tokom 2019. godine realizirali preko 200 programa, uključujući 13 festivala, 75 odigranih predstava, veliki broj projekata i seminara, promocija knjiga, koncerata, filmskih projekcija, radionica, workshopova te prezentacija, kako interijerno tako i eksterijerno, te smo se pozicionirali kao jedna od najproduktivnijih kulturnih ustanova u Gradu Sarajevu ali i šire".

Kulturno-umjetnička društva na području Općine Centar su:

- 1) Akademski kulturni centar Univerziteta u Sarajevu KUD¹ "SELJO",
- 2) KUD "Željezničar", i
- 3) RKUD² "Proleter".

Na području Općine Centar postoje četiri Kulturna društva i zajednice, a to su:

- 1) HKD "NAPREDAK",
- 2) Jevrejsko kulturno prosvjetno i humanitarno društvo "La Benevolencija",
- 3) BZK "Preporod", i
- 4) Sprsko prosvjetno i kulturno društvo "Prosvjeta".

Gazi Husrev-begova i JU Biblioteke Sarajeva su dvije biblioteke kao institucije kulture na području Općine Centar, s tim što JU Biblioteke Sarajeva posjeduje biblioteke na više lokacija na području same općine. Knjižare koje su u sastavu kulture na području Općine su: Sarajevo Publishing, Šahinpašić, Sejtarija, Svjetlost i BuyBook.

Što se tiče kina kao institucija kulture na području Općine Centar postoji šest:

- 1) Bosanski Kulturni Centar,
- 2) Kino "Bosna",
- 3) Kinoteka BiH,
- 4) Obala Meeting point,
- 5) Tesla, i
- 6) UNITIC.

¹ KUD skraćenica od Kulturno-umjetničko društvo

² RKUD skraćenica od Radničko kulturno-umjetničko društvo.

Zemaljski muzej Bosne i Hercegovine se nalazi na području Općine Centar, te se na web stranici Općine (n.d.) može pročitati sljedeće: "Zemaljski muzej Bosne i Hercegovine osnovan je 1888. godine i najstarija je moderna kulturna i naučna ustanova u Bosni i Hercegovini zapadnog tipa. Na njegovo osnivanje uticao je splet historijskih događanja. Samom osnivanju prethodio je dug period u kojem su brojni pojedinci ili grupe intelektualaca ukazivali na potrebe za jednom takvom ustanovom. Prva ideja o osnivanju muzeja javila se još 1850. godine ali od ideje do realizacije protekle su skoro 4 pune decenije, a u međuvremenu na prostoru Bosne i Hercegovine su se smijenile dvije carevine - Osmansku je zamijenila Austro - Ugarska carevina".

Pozorišta na području općine iz našeg rada su sljedeća:

- 1) Narodno pozorište,
- 2) Pozorište mladih,
- 3) Kamerni teatar 55,
- 4) SARTR³,
- 5) Otvorena scena Obala Akademija scenskih umjetnosti,

Nešto više o Narodnom pozorištu navedeno je i na web stranici Općine, "Narodno pozorište Sarajevo najstariji je bosanskohercegovački profesionalni teatar. Osnovan je 1921. godine. U počecima svog djelovanja Narodno pozorište Sarajevo je djelovalo, isključivo, kao dramski teatar. Od 1946. Narodno pozorište dobiva i muzičke segmente djelovanja pa će tako bogatoj povijesti našeg teatra izuzetno donijeti Opera, odnosno Balet. U toku svog, preko 85 godina dugog djelovanja Narodno pozorište Sarajevo odigralo je ogroman broj dramskih, baletnih, opernih predstava po cijeloj Bosni i Hercegovini, ali i u inozemstvu". (Općina Centar Sarajevo, n.d., Pozorišta)

Također na dva zavoda kao institucije kulture, to Zavod za zaštitu kulturno-historijskog naslijeđa Bosne i Hercegovine i Kantonalni zavod za zaštitu kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa Sarajevo.

Akademija likovnih umjetnosti predstavlja jedinu akademiju iz oblasti kulture na području Općine Centar, te sa na web stranici Općine (n. d.) navodi sljedeće: "Akademija likovnih umjetnosti u Sarajevu, kao visokoškolska ustanova i članica Univerziteta je osnovana 1972 godine. Zakonom o njenom

³ SARTR- Sarajevski ratni teatar

osnivanju, donesenim iste godine, utvrđeni su i njeni osnovni zadaci, prije svega obrazovanje likovnih umjetnika i organiziranje nastave za obrazovanje natavnika likovnog vaspitanja za osnovne i srednje škole. Svoju djelatnost Akademija likovnih umjetnosti u Sarajevu od 1981. godine obavlja u renoviranoj i adaptiranoj zgradbi bivše evangelističke crkve. Akademija likovnih umjetnosti, od svog osnivanja je upisala 2331 polaznika i do danas, maja 2012. godine bilježi 1212 završenih studenata dodiplomskog studija. Postdiplomski studij je zaživio 1983. godine i do danas je magistriralo 95 studenata“.

Historijski arhiv grada također je području lokalne uprave koju obrađujemo, te se na web stranici Općine (n. d.) navodi sljedeće informacije za ovu instituciju: “ Tradicija čuvanja arhivske građe na području Sarajeva seže od srednjevjekovnih vremena, o čemu svjedoče sačuvani primjeri listina, povelja, rukopisnih knjiga i raznih drugih dokumenata historijskog, kulturnog, ekonomskog, političkog i drugog značaja i vrijednosti. Iako u periodu osmanske a ni austrougarske uprave, a kasnije ni u Kraljevini SHS, odnosno Kraljevini Jugoslaviji, u Bosni i Hercegovini, pa ni Sarajevu, nije formirana samostalna arhivska ustanova, ipak je organizirano čuvanje arhivske građe, i što više, njena naučna obrada i objavlјivanje. Tako u Sarajevu, kao centru Bosanskog sandžaka, još u XVI stoljeću egzistira funkcija Defteri-emina, kao čuvara zvaničnih katastarskih knjiga i državne arhive uopće . Tek sredinom devetnaestog stoljeća i reformama u Osmanskom carstvu, dolazi do poboljšanja mehanizama za upravljanje zapisima i stavaranja uslova za odgovarajuću brigu o odlaganju spisa koji su do tada čuvani u raznim magacinima bez odgovarajućih uslova. Četrdesetogodišnji period austrougarske uprave (1878-1918) obilježen je intenzivnijom brigom i sistematičnijom evidencijom spisa i arhivske građe“.

Pobrojali smo institucije kulture na području Općine Centar Sarajevo, u sljedećem dijelu rada ćemo se baviti pitanjem strategija finansiranja, razvoja i zaštite tih institucija.

6.2 *Strategije Općine Centar*

U ovom dijelu ćemo obrađivati startegije razvoja Općine Centar Sarajevo u kontekstu kulture, te pitanja finansiranja kulture. Strategije koje ćemo obrađivati odnose se na dva perioda i to na period od 2016-2022 godine, i 2021-2027 godine.

6.2.1 *Strategija 2016-2022 i finansiranje kulture*

Kao vizija Strategije razvoja Općine Centar za period 2016-2020 (2016:50) po pitanju kulture i sporta, navodi se da je “Opština Centar je prepoznatljiv kulturni centar, centar kreativne industrije i sportski

centar državnog i šireg značaja u kojem su kultura I sport afirmisani kao djelatnosti od najvišeg javnog interesa“. Kao načini ostvarivanja gore navedene vizije predstavljeno je sljedeće: širenje masovnog, zdravstvenog rekreativnog sporta, širenje školskog sporta kao integralnog dijela odgojno-obrazovnog procesa, finansijska održivost sporta, dostupnost kulturnih sadržaja i programa, i unapređenje kapaciteta i potencijala za razvoj kreativnih industrija. (ibid.) Načini unaprijeđenja kulture na području Općine u ovoj strategiji predstavljeni su i kroz tabelarni prikaz, sa pojašnjenjem koje se odnosi na prioritetne ciljeve i mjere sa kojima se nastoje ostvariti ti ciljevi, tabela u nastavku:

B - Socijalni razvoj		
Sektorski ciljevi	Prioritetni cilj	Mjere
Kultura 6. Razvoj kulturnih sadržaja i programa na području Opštine	6.1. Podsticanje modela kulture prilagođenog potrebama svih generacija opštine Centar	6.1.1. Podrška aktivnom učešću građana u kulturnim manifestacijama
	6.2. Unapređenje kulturnog proizvoda	6.2.1. Podrška unapređenju kulturnih manifestacija i rada institucija 6.2.2. Afirmisanje umjetničkih ostvarenja i podrška autorima-umjetnicima (izdavaštvo, likovna umjetnost, arhitekti i sl.). 6.2.3. Podrška projektima unapređenja kulturne infrastrukture
	6.3. Razvoj i održivost JU Centar za kulturu	6.3.1. Ispitivanje mogućnosti za realokaciju JU Centar za kulturu na područje opštine Centar 6.3.2. Finansijska podrška aktivnostima JU Centar za kulturu
	6.4. Unapređenje saradnje sa vjerskim zajednicama	6.4.1. Podrška vjerskim zajednicama i institucijama

Tabela 2.- Razvoj kulture na području Općine Centar Sarajevo
(izvor: Strategija razvoja Općine Centar 2016-2022, 59.str)

Za period 2016. godine budžet Općine je iznosio 41.672.400 KM, te je jasno navedeno na web stranici Općina planirani način utroška sredstava, pa se tako za kulturu navodi sljedeće: “Općina će sa 407.960 KM podržati razvoj kulture na njenom području. U skladu sa Memorandumom o podršci ustanovama kulture od značaja za BiH Općina će u 2016. izdvojiti za tu namjenu 150.000 KM. Za finansiranje rada Javne ustanove "Centar za kulturu" obezbijeđeno je 130.000 KM i još 29.960 KM za teatarske i druge projekte Centra za kulturu. Općina će za podršku Sarajevo Film Festivalu izdvojiti 30.000 KM; za Galeriju Roman Petrović 15.000 KM; za sufinansiranje javnog dočeka Nove godine na otvorenom 10.000 KM; za praznične donacije udruženjima koja brinu o osobama s posebnim potrebama 8.000 KM; za izdavanje i nabavku knjiga 10.000 KM“ (Općina Centar Sarajevo, 2015.). Dok se za period 2017. godine

može samo naći planirani nacrt budžeta koji je iznosio 45.610.870 KM, te nema dostupnih podataka o načinu utroška sredstava za tu godinu. Budžet za 2018. godinu iznosio je 55.011.290 KM, te način utroška sredstava na institucije kulture iznosio 1.163.000 KM, a pojedinačan način predstavljen je kroz akt koji se odnosi na Izmjene i dopune budžeta Općine Centar za 2018. godinu:

TEKUĆI PROGRAM 8				Budžet Izmjene i dopune	Projekcije		
				2018.	2019.	2020.	
				1.163.000	618.000	608.000	
Naziv programa:		RAZVOJ KULTURE NA PODRUČJU OPĆINE CENTAR					
	šifra projekta	ekonomski kod	vezा Stratški plan/Aktion i plan	PLANIRANI PROJEKTI			
1	TP8-1	614200	B.6.2.2.1.	Finansiranje izdavanja knjiga	32.000	15.000	15.000
				Afirmisanje novih književnih ostvarenja, kao pomoć pri izdavanju i štampanju knjiga;			
2	TP8-2	614300	B.6.4.1.1.	Podrška vjerskim institucijama i zajednicama u finansiranju tekućih programa	25.000	25.000	25.000
				Participacija za organiziranje vjerskih aktivnosti, manifestacija i obilježavanje značajnih vjerskih praznika (raspored putem Komisije za vjerska pitanja);			
3	TP8-3	614100	B.6.3.1.1.	Finansiranje rada JU Centar kulture i mladih	210.000	210.000	210.000
				Finansijska podrška za plaće i doprinose uposlenih, materijalne i režijske troškove;			
4	TP8-4	614100	B.6.3.1.2.	Projekti za građane putem JU Centar kulture i mladih	132.000	100.000	100.000
				Projekti iz oblasti kulture koji se održavaju u JU Centar za kulturu (muzički, teatarski, književni, baletski i lutkarski) s ciljem podsticanja i razvijanja talenata kao i učešće učenika u kreiranju kulturnog života u vlastitoj sredini;			
5	TP8-5	614100	B.6.2.1.6.	Manifestacija javnog dočeka nove godine na ulicama Grada	10.000	10.000	10.000
				Sufinansiranje organizovanja javnog dočeka nove godine sa Gradskom upravom;			
6	TP8-6	614300	B.3.1.1.14 .	Donacije povodom praznika	8.000	8.000	8.000
				Posebne donacije Općine umjesto čestitki građanima povodom praznika koje se dodjeljuju udruženjima i organizacijama osoba sa posebnim potrebama;			
7	TP8-7	614100 614300 614400 614500 614100	B.6.1. B.6.2.	Podrška kulturnim ustanovama, manifestacijama, festivalima i projektima	716.000	200.000	190.000
				Finansijska podrška ustanovama za tekuće potrebe, sufinsiranje projekata, manifestacija i kulturnih događaja (prema zahtjevima) ~ Akademija nauka i umjetnosti BiH 10.000 ~ JU Kinoteka BiH 15.000 ~ Zemaljski muzej 30.000 ~ Zemaljski muzej (transfer FBiH na osnovu Odluke Vlade FBiH - tekući transferi drugim nivoima vlasti i fondovima - gradovi i općine) - za sufinsiranje rada 500.000 ~ Muzej Alija Izetbegović 5.000 ~ projekte iz oblasti kulture po zahtjevima 30.000 ~ Obala Art Centar za Sarajevo Film Festival 40.000 ~ podrška kulturno-umjetničkim društвima 10.000 ~ KIU Centar Skenderija za programske i sajamske projekte od značaja za općinu Centar 30.000 ~ Poenta d.o.o. za izradu monografije Općine Centar Sarajevo 40.000 ~ Grad Sarajevo za projekt obezbjeđenja i uređenja prostora ispred Vječne vatre 6.000			
8	TP8-8	615100	B.6.2.3.2.	Poboljšanje prostornih uslova rada i opremljenosti ustanova iz oblasti kulture	30.000	50.000	50.000
				Finansijska podrška ustanovama iz oblasti kulture od značaja za općinu Centar (prema zahtjevima)			

Tabela 3.- Budžet za kulturu 2018. godina

(izvor: Izmjene i dopune budžeta Općine Centar za 2018 godinu, (2018) 23-24 str.

Za period 2019. godine budžet Općine Centar je iznosio 52.419.400 KM, te ja za kulturne institucije izdvojeno 686.000 KM.

TEKUĆI PROGRAM 8				Budžet	Projekcije		
				2019.	2020.	2021.	
				686.000	608.000	608.000	
Naziv programa:		RAZVOJ KULTURE NA PODRUČJU OPĆINE CENTAR					
			veza Strateški plan/Akcioni plan	PLANIRANI PROJEKTI			
1	TP8-1	614200	B.6.2.2.1.	Finansiranje izdavanja knjiga	15.000	15.000	15.000
				Afirmisanje novih književnih ostvarenja, kao pomoć pri izdavanju i štampanju knjiga;			
2	TP8-2	614300	B.6.4.1.1.	Podrška vjerskim institucijama i zajednicama u finansiranju tekućih programa	25.000	25.000	25.000
				Participacija za organiziranje vjerskih aktivnosti, manifestacija i obilježavanje značajnih vjerskih praznika (raspored putem Komisije za vjerska pitanja);			
3	TP8-3	614100	B.6.3.1.1.	Finansiranje rada JU Centar kulture i mladih	210.000	210.000	210.000
				Finansijska podrška za plaće i doprinose uposlenih, materijalne i režijske troškove;			
4	TP8-4	614100	B.6.3.1.2.	Projekti za građane putem JU Centar kulture i mladih	132.000	100.000	100.000
				Projekti iz oblasti kulture koji se održavaju u JU Centar za kulturu (muzički, teatarski, književni, baletski i lutkarski) s ciljem podsticanja i razvijanja talenata kao i učešće učenika u kreiranju kulturnog života u vlastitoj sredini;			
5	TP8-5	614100	B.6.2.1.6.	Manifestacija javnog dočeka nove godine na ulicama Grada	10.000	10.000	10.000
				Sufinansiranje organizovanja javnog dočeka nove godine sa Gradskom upravom;			
6	TP8-6	614100	B.3.1.1.14.	Donacije povodom praznika	8.000	8.000	8.000
				Posebne donacije Općine umjesto čestitki građanima povodom praznika koje se dodjeljuju udruženjima i organizacijama osoba sa posebnim potrebama;			
7	TP8-7	614100 614200 615100 614100 614400 614500	B.6.1. B.6.2.	Podrška kulturnim i naučnim ustanovama, manifestacijama, festivalima i projektima	206.000	190.000	200.000
				Finansijska podrška ustanovama za tekuće potrebe, sufinsiranje projekata, manifestacija i kulturnih događaja od značaja za općinu			
				- projekti iz oblasti kulture prema zahtjevima	65.000		
				- Akademija nauka i umjetnosti BiH	10.000		
				- JU Biblioteka Grada za projekt Biblioteka na otvorenom	10.000		
				- JU Narodno pozorište za sufinsiranje nabavke pretplatnih karata za osobe treće životne dobi	5.000		
				- Arhiv BiH za rekonstrukciju depoa u zgradici Predsjedništva BiH	30.000		
				- Grad Sarajevo za projekt Festival Live Stage	30.000		
				- KJU Centar Skenderija za programske i sajamske projekte od značaja za općinu Centar	40.000		
				- Poenta d.o.o. za izradu monografije Općine Centar Sarajevo	16.000		
8	TP8-8	615100	B.6.2.3.2.	Poboljšanje prostornih uslova rada i opremljenosti ustanova iz oblasti kulture	80.000	50.000	40.000
				- finansijska podrška ustanovama iz oblasti kulture od značaja za općinu Centar	50.000		
				- finansijska podrška JU Centar kulture i mladih Općine Centar za nabavku scenske opreme i rasvjete u objektu Centra	30.000		

Tabela 4.- Budžet za kulturu 2019. godina

(izvor: Budžet Općine Centar za 2019 godinu, (2019) 23-24 str.

Budžet za 2020. godinu iznosio je 61.976.000 KM, te više podataka o utrošku sredstava iz ovog perioda nije dostupno.

6.2.2 Strategija 2021-2027 i finansiranje kulture

U Strategiji razvoja za period 2021-2027 se obraća puno više pažnje za očuvanje kulturno-historijske baštine, te je tako u ovoj strategiji nabrojan veći broj objekata i mjesta koje predstavljaju kulturno-historijsko naslijeđe na području Općine Centar. Također su i navedeni izdaci za prethodni period odnosno mandat od 2016-2020 godine, koji se odnose na finansiranje kulture, te ćemo ih navesti:

Budžetski projekat	Izvršenje budžeta 2016.	Izvršenje budžeta 2017.	Izvršenje budžeta 2018.	Izvršenje budžeta 2019.	Izvršenje budžeta 2020.	Ukupno Izvršenje 2016-2020	% udjela u ukupnim sredstvima
Razvoj kulture na području Općine Centar Sarajevo	630.579 KM	572.789 KM	1.224.931 KM	782.017 KM	577.876 KM	3.788.193 KM	2,18%

Tabela 5.- Budžeti 2016-2020

Izvor: Strategija razvoja Općine Centar 2022-2027, 78.str

Finansiranje Općine Centar za 2021. godinu predviđeno je budžetom u iznosu od 38.000.000 KM, dok je za razvoj kulture na području Općine Centar Sarajevo predviđeno 563.000 KM, te je na pojedinačnom nivou predstavljen kroz sljedeću tabelu:

TEKUĆI PROGRAM 8				Nacrt	Projekcije		
				2021.	2022.	2023.	
				563.000	548.000	548.000	
Naziv programa:		RAZVOJ KULTURE NA PODRUČJU OPĆINE CENTAR					
			veza Strateški plan/Akcioni plan	PLANIRANI PROJEKTI			
1	TP8-1	614200	B.6.2.2.1.	Finansiranje izdavanja knjiga	20.000	20.000	20.000
				Afirmisanje novih književnih ostvarenja, kao pomoć pri izdavanju i štampanju knjiga;			
2	TP8-2	614300	B.6.4.1.1.	Podrška vjerskim institucijama i zajednicama u finansiranju tekućih programa	25.000	25.000	25.000
				Participacija za organiziranje vjerskih aktivnosti, manifestacija, projekata namijenjenih odgoju mlađih i za obilježavanje značajnih vjerskih praznika (raspored putem Komisije za vjerska pitanja);			
3	TP8-3	614100	B.6.3.1.1.	Finansiranje rada JU Centar kulture i mlađih	200.000	210.000	210.000
				Finansijska podrška za plaće i doprinose uposlenih, materijalne i režijske troškove;			
4	TP8-4	614100	B.6.3.1.2.	Projekti za građane putem JU Centar kulture i mlađih	130.000	130.000	130.000
				Projekti iz oblasti kulture koji se održavaju u JU Centar za kulturu (muzički, teatarski, književni, baletski i lutkarski) s ciljem podsticanja i razvijanja talenata kao i učešće učenika u kreiranju kulturnog života u vlastitoj sredini;			
5	TP8-5	614100	B.6.2.1.6.	Manifestacija javnog dočeka nove godine na ulicama Grada	10.000	10.000	10.000
				Sufinansiranje organizovanja javnog dočeka nove godine sa Gradskom upravom;			
6	TP8-6	614100	B.3.1.1.14.	Donacije povodom praznika	8.000	8.000	8.000
				Posebne donacije Općine umjesto čestitki građanima povodom praznika koje se dodjeljuju ustanovama;			
7	TP8-7	614100 614200 614400	B.6.1. B.6.2.	Podrška kulturnim i naučnim ustanovama, manifestacijama, festivalima i projektima	105.000	95.000	95.000
				Finansijska podrška ustanovama za tekuće potrebe, sufinsiranje projekata, manifestacija i kulturnih događaja od značaja za općinu			
				- projekti iz oblasti kulture prema zahtjevima	50.000		
				- Akademija nauka i umjetnosti	10.000		
				- JU Narodno pozorište za sufinsiranje nabavke pretplatnih karata za osobe treće životne dobi	5.000		
				- KJU Centar Skenderija za programske i sajamske projekte od značaja za općinu Centar	40.000		
8	TP8-8	615100	B.6.2.3.2.	Poboljšanje prostornih uslova rada i opremljenosti kulturno - historijskih ustanova	65.000	50.000	50.000
				- finansijska podrška ustanovama iz oblasti kulture od značaja za općinu Centar	50.000		
				- Memorijalni Centar Srebrenica-Potočari Spomen obilježje i mezarje za žrtve genocida iz 1995. godine za rekonstrukciju i sanaciju objekata u kompleksu Memorijalnog centra	15.000		

Tabela 6.- Budžet za kulturu 2021. godine

Izvor: Budžet Općine Centar za 2021. godinu, str. 10-11

Budžet Općine Centar Sarajevo za 2022. godinu iznosio je 57.580.000 KM, dok je za kulturu namijenjeno 513.000 KM. Način utroška sredstava iz budžeta za 2022. godinu predstavljen je na sljedeći način:

TEKUĆI PROGRAM 8			Budžet 2022.			Projekcije				
			raspored tekućih sredstava	procjena neutrošenih sredstava 2021.	Ukupno	2023.	2024.			
			513.000	0	513.000	485.000	485.000			
Naziv programa:		RAZVOJ KULTURE NA PODRUČJU OPĆINE CENTAR								
			veza Strategija razvoja	PLANIRANI PROJEKTI						
1	TP8-1	614200	B.6.2.2.1.	Finansiranje izdavanja knjiga Afirmisanje novih književnih ostvarenja, kao pomoć pri izdavanju i štampanju knjiga;	0	0	0	20.000	20.000	
2	TP8-2	614300	B.6.4.1.1.	Podrška vjerskim institucijama i zajednicama u finansiranju tekućih programa Participacija za organiziranje vjerskih aktivnosti, manifestacija, projekata namijenjenih odgoju mlađih i za obilježavanje značajnih vjerskih praznika (raspored putem Komisije za vjerska pitanja);	30.000	0	30.000	25.000	25.000	
3	TP8-3	614100	B.6.3.1.1.	Finansiranje rada JU Centar kulture i mlađih Finansijska podrška za plaće i doprinose uposlenih, materijalne i režijske troškove;	270.000	0	270.000	200.000	200.000	
4	TP8-4	614100	B.6.3.1.2.	Projekti za građane putem JU Centar kulture i mlađih Projekti iz oblasti kulture koji se održavaju u JU Centar za kulturu (muzički, teatarski, književni, baletski i lutkarski) s ciljem podsticanja i razvijanja talenata kao i učešće učenika u kreiranju kulturnog života u vlastitoj sredini;	93.000	0	93.000	130.000	130.000	
5	TP8-5	614100	B.6.2.1.6.	Manifestacija javnog dočeka nove godine na ulicama Grada Sufinansiranje organizovanja javnog dočeka nove godine sa Gradskom upravom;	20.000	0	20.000	10.000	10.000	
6	TP8-7	613900 615100 614100	B.6.1. B.6.2.	Podrška kulturnim i naučnim ustanovama, manifestacijama, festivalima i projektima - Projekt Festival u Centru - JU Bosanski kulturni centar Kantona Sarajevo za rekonstrukciju otvorenog kina Bosna - Podrška izgradnji Muzeja 505. Viteške brigade u Bužimu	90.000 50.000 30.000 10.000	0	90.000 50.000 30.000 10.000	60.000	60.000	
7	TP8-8	615100	B.6.2.3.2.	Poboljšanje prostornih uslova rada i opremljenosti kulturno - historijskih ustanova Memorijalni Centar Srebrenica-Potočari Spomen obilježje i mezarje za žrtve genocida iz 1995. godine za rekonstrukciju i sanaciju objekata u kompleksu Memorijalnog centra	10.000	0	10.000	40.000	40.000	

Tabela 7.- Budžet za kulturu 2022. godine

Izvor: Budžet Općine Centar za 2022. godinu, str. 26

Usvajanje strategija i politika je pozitivan primjer i namjera de se poboljšaja ambijent u lokalnoj zajednici, a zatim kao odraz i na više nivoe. Usvajanjem strategija na nivou lokalnih samouprava može donijeti višestruke pozitivne posljedice zbog samih karakteristika lokalnih samouprava. Manje područje, velika koncentracija stanovništva, veliki broj različitih institucija, te veliki broj ustanova koje su pogodne za održavanje različitih manifestacija mogu proizvesti pozitivne promjene koje bi se dalje širile na druge zajednice.

7 ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Važnost teme *Lokalna samouprava i kultura: Finansijski aspekti podrške lokalne zajednice kulturnim institucijama na primjeru Općine Centar Sarajevo* se može razložiti na dva dijela. Prvi dio koji donosi određenu širinu, a odnosi se na lokalnu samoupravu i kulturu također sa sobom donosi pitanje razumijevanje samog pojma i nadležnosti koje sa sobom donosi lokalna samouprava, te pitanje koje u našem društvu zaslužuje mnogo više pažnje, a odnosi se na kulturu. Lokalna samouprava se reguliše ustavom, zakonima, statutima i drugim pravnim aktima, te se jasno na papir mogu staviti nadležnosti i poslovima kojima se bave organi lokalne samouprave.

Kultura u kontekstu lokalne samouprave zahtijeva zaštitu i promociju kroz strategije, smjernice i politike, te kroz različite planove na dugoročnom, srednjeročnom i kratkoročnom periodu. Drugi dio naslova a koji se odnosi na Finansijski aspekti podrške lokalne zajednice kulturnim institucijama na primjeru Općine Centar Sarajevo svakako predstavlja oblast o kojoj se mora razgovarati. Općina Centar Sarajevo kao najurbanija tačka na području države Bosne i Hercegovine, i kao središte kulture, mora da bude najbolji primjer odnosa lokalne samouprave, institucija kulture i očuvanja i zaštite kulturne baštine. Vjerujemo da Općina Centar Sarajevo posjeduje kapacitet da bude svijetao primjer kako za druge jedinice lokalne samouprave u Bosni i Hercegovini, tako i u regionu.

Generalna hipoteza u ovome radu je glasi *Kulturne aktivnosti lokalne jedinice samouprave mogu doprinijeti njenom razvoju uopšte. Jedan od dobrih primjera jeste Općina Centar Sarajevo*, ako uzmemos različite oblasti koje spadaju u kulturu i broj ljudi, ideja i informacija koji se tu razmijenju i usvajaju, svakako da kulturne aktivnosti mogu doprinijeti razvoju. Svakako bitan segment je i saradnja na tom kulturnom nivou, ako međugradska tako i međunarodna saradnja, ovakve aktivnosti mogu dovesti do učenja novih stvari, te samim tim i do razvoja.

Saradnja i uključenost u fondove Europske unije po pitanju razvoja svih grana društva su jedan veliki potencijal za napredak, samim tim uključenost kulture u takve fondove je jedna velika šansa. I po ovome pitanju saradnja između jedinica lokalne samouprave i institucija kulture je od velikog značaja, obrazovan i dobro informisan kadar u obje navedene oblasti može napraviti ogromne pomake u promociji kulturnih aktivnosti i očuvanju kulturne baštine.

Poznato nam je da Bosna i Hercegovina ima poprilično komplikovano unutardržavno uređenje i da donošenje bilo kakvih zakona predstavlja dug proces do realizacije, zakoni koji se odnose na lokalnu samoupravu na entitetskim nivoima i nivou Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine zahtijevaju dorade kroz dopune i modernizacije, te prepoznavanje trendova u savremenom svijetu.

Strategije koje se donose na nivou Općine Centar predstavljaju dobar način za prepoznavanje mogućih šansi za napredovanje, no postoji potreba za unaprijeđenjem i ove aktivnosti. Periodi za koje se donose strategije su poprilično dugi, te postoji potreba za donošenjem određenih kratkoričnih i srednjoročnih planova za brže i fleksibilnije djelovanje. Uključivanje odgojno-obrazovnih institucija predstavlja dobru politiku i šansu za saradnju između društva, organa općine i institucija kulture. Svaki pojedinac može dovesti do pozitivnih promjena, moramo nastojati da su generacije koje dolaze prepoznaju važnost kulture i tradicije za lokalnu zajednicu i samim time i državu Bosnu i Hercegovinu, te da nastoje i da teže ka stvaranju boljeg i pravednijeg društva i sistema.

8 LITERATURA

Knjige:

- 1) Bakić, S. (2021) Kontroverze recepcije kulture. Univerzitet u Sarajevu. Fakultet političkih nauka. Sarajevo.
- 2) Dedić, S. (2001) Upravno pravo Bosne i Hercegovine. Sarajevo: Magistrat.
- 3) Hušić, J. (2017) Lokalna samouprava u Bosni i Hercegovini. Pravni vjesnik god. 2017. br.33.
- 4) Lojić, S. (2018) Europska unija - od ideje do osnivanja. Univerzitet u Sarajevu. Filozofski fakultet u Sarajevu.
- 5) Mujakić, I. M. (2016) Lokalna samouprava u Bosni i Hercegovini. Udruženje Pravni institut u Bosni i Hercegovini. Sarajevo.
- 6) Musabegović, N., Vučkić-Avdagić, J., Nuhanović, A. (1999) Lokalna samouprava –traganja i iskustva-. Centar za promociju civilnog društva. Sarajevo.
- 7) Pejanović, M., Sadiković, E. (2010) Lokalna i regionalna samouprava u Bosni i Hercegovini. TKD Šahinpašić/BTC Šahinpašić. Sarajevo/Zagreb.
- 8) Pusić, E. (2002) Nauka o upravi. Zagreb: Školska knjiga.
- 9) Savez općina i gradova Federacije Bosne i Hercegovine (2022) Priručnik za novoizabrane općinske/gradske vijećnike i (grado)načelnike u Federaciji Bosne i Hercegovine. SOGFBiH. Sarajevo.
- 10) Vijeće Europe (2020) Europska povelja o lokalnoj samoupravi. Kongres lokalnih i regionalnih vlasti Vijeća Europe.

Normativno-pravni izvori:

- 1) Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine (2010) Statut Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine. Broj: 02-02-36/10. Brčko.
- 2) Federacija Bosne i Hercegovine (2006) Zakon o principima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine. Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine broj 49/06. Sarajevo.
- 3) Kanton Sarajevo (2000) Zakon o lokalnoj samoupravi. Službene novine Kantona Sarajevo, broj 19/97. Sarajevo.
- 4) Kanton Sarajevo (2008) Zakon o pravobranilaštvu. Broj 01-05-27821/08. Sarajevo.
- 5) Općina Centar Sarajevo (2004) Statut Općine Centar Sarajevo. Broj: 01-49-1925/04. Sarajevo.
- 6) Općina Centar Sarajevo (2018) Izmjene i dopune budžeta Općine Centar Sarajevo za 2018. godinu. Broj: 01-14-4248/18. Sarajevo.
- 7) Općina Centar Sarajevo (2019) Budžet Općine Centar Sarajevo za 2019. godinu. Broj: 01-14-1460/19. Sarajevo.
- 8) Općina Centar Sarajevo (2021) Budžet Općine Centar Sarajevo za 2021. godinu. Broj: 01-11-5911/20. Sarajevo.
- 9) Općina Centar Sarajevo (2022) Budžet Općine Centar Sarajevo za 2022. godinu. Broj: 01-11-489/22. Sarajevo.
- 10) Republika Srpska (2016) Zakon o lokalnoj samoupravi. Službeni glasnik RS br. 97/2016.

Dokumenti i strategije:

- 1) Općina Centar Sarajevo (2016) Starteški plan - Akcioni plan implementacije Strategije razvoja općine Centar za 2018, 2019, 2020 i 2021. godinu. Sarajevo.
- 2) Općina Centar Sarajevo (2016) Strategija prema mladima Općine Centar 2016-2020. Sarajevo.
- 3) Općina Centar Sarajevo (2016) Strategija razvoja Opštine Centar Sarajevo za period 2016-2022 godina. Sarajevo.
- 4) Općina Centar Sarajevo (2021) Strategija razvoja Općine Centar Sarajevo za period 2021-2027. Sarajevo.

- 5) Općina Centar Sarajevo (2022) Strategija prema mladima Općine Centar Sarajevo 2022-2026. Sarajevo.
- 6) Općina Centar Sarajevo (n. d.) Profil Općine Centar Sarajevo. Sarajevo.

Web Izvori:

- 1) Centar kulture (n.d.) Kultura i umjetnost kao inspiracija. JU Centar za kulturu i mlade Općine Centar Sarajevo. web: <https://centarkulture.ba/about-us/>
- 2) Općina Centar Sarajevo (n.d) Kultura. web: <https://www.centar.ba/stranica/kultura>
- 3) Općina Centar Sarajevo (n.d) Kulturno umjetnička društva. web: <https://www.centar.ba/stranica/kulturno-umjetnicka-drustva>
- 4) Općina Centar Sarajevo (n.d.) Akademije. web: <https://www.centar.ba/stranica/akademije>
- 5) Općina Centar Sarajevo (n.d.) Arhivi. web: <https://www.centar.ba/stranica/arhivi>
- 6) Općina Centar Sarajevo (n.d.) Biblioteke. web: <https://www.centar.ba/stranica/biblioteke>
- 7) Općina Centar Sarajevo (n.d.) Kina. web: <https://www.centar.ba/stranica/kina>
- 8) Općina Centar Sarajevo (n.d.) Knjižare. web: <https://www.centar.ba/stranica/knjizare>
- 9) Općina Centar Sarajevo (n.d.) Kulturna društva i zajednice. web: <https://www.centar.ba/stranica/kulturna-drustva-i-zajednice>
- 10) Općina Centar Sarajevo (n.d.) Muzeji. web: <https://www.centar.ba/stranica/muzeji>
- 11) Općina Centar Sarajevo (n.d.) Načelnik Općine Centar. web: <https://www.centar.ba/stranica/nacelnik-opcine-centar>
- 12) Općina Centar Sarajevo (n.d.) Općina Centar. web: <https://www.centar.ba/stranica/opcina-centar>
- 13) Općina Centar Sarajevo (n.d.) Općinske službe. web: <https://www.centar.ba/stranica/opcinske-sluzbe>
- 14) Općina Centar Sarajevo (n.d.) Općinsko vijeće Centar. web: <https://www.centar.ba/stranica/opcinsko-vijece-centar>
- 15) Općina Centar Sarajevo (n.d.) Pozorišta. web: <https://www.centar.ba/stranica/pozorista>
- 16) Općina Centar Sarajevo (n.d.) Zavodi. web: <https://www.centar.ba/stranica/zavodi>

Tabele:

Ilustracija 1.- Općinska/gradska vijeća, (grado)načelnik i općinske/gradske službe.

Izvor: Savez općina i gradova Federacije Bosne i Hercegovine, 18. str.

Tabela 1.- Mjesne zajednice na području Općine Centar

Izvor: Općina Centar Sarajevo (2022) Strategija razvoja Općine Centar 2022-2027, 10. str

Tabela 2.- Razvoj kulture na području Općine Centar Sarajevo

Izvor: Općina Centar Sarajevo (2016) Strategija razvoja Općine Centar 2016-2022, 59.str

Tabela 3.- Budžet za kulturu 2018. godina

Izvor: Općina Centar Sarajevo (2018) Izmjene i dopune budžeta Općine Centar za 2018 godinu, 23-24 str.

Tabela 4.- Budžet za kulturu 2019. godina

Izvor: Općina Centar Sarajevo (2019) Budžet Općine Centar za 2019 godinu, 23-24 str.

Tabela 5.- Budžeti 2016-2020

Izvor: Općina Centar Sarajevo (2016) Strategija razvoja Općine Centar 2022-2027, 78.str

Tabela 6.- Budžet za kulturu 2021. godine

Izvor: Općina Centar Sarajevo (2021) Budžet Općine Centar za 2021. godinu, str. 10-11

Tabela 7.- Budžet za kulturu 2022. godine

Izvor: Općina Centar Sarajevo (2022) Budžet Općine Centar za 2022. godinu, str. 26

9 BIOGRAFIJA

Ja sam Mirza Zeković, rođen sam 01.02.1986. godine u Sarajevu, dio svog života provodim u njemačkoj gdje stičem interes prema njemačkom jeziku i nakon povratka u Bosnu i Hercegovinu upisujem Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu odsjek za germanistiku, nakon završetka studija dobijam zvanje bachelor njemačkog jezika i književnosti. Trenutno sam zaposlen u Javnoj Ustanovi Osnovna Škola „Mehmed-beg Kapetanović Ljubušak“ u Sarajevu kao nastavnik njemačkog jezika. Pored angažmana u obrazovanju aktivan sam u radu nekoliko sportskih udruženja, također se bavim političkim i društveno korisnim aktivnostima. Kao vijećnik u Općinskom vijeću Centar Sarajevo proveo sam dva mandata i u periodu od 2008.-2012. godine i 2012.-2016. godine, gdje sam se zalagao za podršku mladima, sportu i kulturi na području Općine Centar.

Moj politički angažman i rad probudio je u meni želju za sticanjem novih znanja i napredovanjem te sam upisao Master studiji na Fakultetu političkih nauka Univeziteta u Sarajevu, odsjek Politologija, te usmjerenje Politički sistemi i demokratija.

UNIVERZITET U SARAJEVU – FAKULTET POLITIČKIH NAUKA
IZJAVA o autentičnosti radova

Stranica 1 od 1

Naziv odsjeka i/ili katedre: Odsjek za politologiju/ Politički sistemi i demokratija
Predmet: ///

IZJAVA O AUTENTIČNOSTI RADOVA

Ime i prezime: Mirza Zeković
Naslov rada: Lokalna samouprava i kultura: finansijski aspekt podrške lokalne zajednice kulturnim institucijama na primjeru Općine Centar Sarajevo
Vrsta rada: Završni magistarski rad
Broj stranica: 60. str

Potvrđujem:

- da sam pročitao/la dokumente koji se odnose na plagijarizam, kako je to definirano Statutom Univerziteta u Sarajevu, Etičkim kodeksom Univerziteta u Sarajevu i pravilima studiranja koja se odnose na I i II ciklus studija, integrirani studijski program I i II ciklusa i III ciklus studija na Univerzitetu u Sarajevu, kao i uputama o plagijarizmu navedenim na web stranici Univerziteta u Sarajevu;
- da sam svjestan/na univerzitetskih disciplinskih pravila koja se tiču plagijarizma;
- da je rad koji predajem potpuno moj, samostalni rad, osim u dijelovima gdje je to naznačeno;
- da rad nije predat, u cjelini ili djelimično, za stjecanje zvanja na Univerzitetu u Sarajevu ili nekoj drugoj visokoškolskoj ustanovi;
- da sam jasno naznačio/la prisustvo citiranog ili parafraziranog materijala i da sam se referirao/la na sve izvore;
- da sam dosljedno naveo/la korištene i citirane izvore ili bibliografiju po nekom od preporučenih stilova citiranja, sa navođenjem potpune reference koja obuhvata potpuni bibliografski opis korištenog i citiranog izvora;
- da sam odgovarajuće naznačio/la svaku pomoć koju sam dobio/la pored pomoći mentora/ice i akademskih tutora/ica.

Mjesto, datum

Sarajevo, 15.03.2023.godine

Potpis
